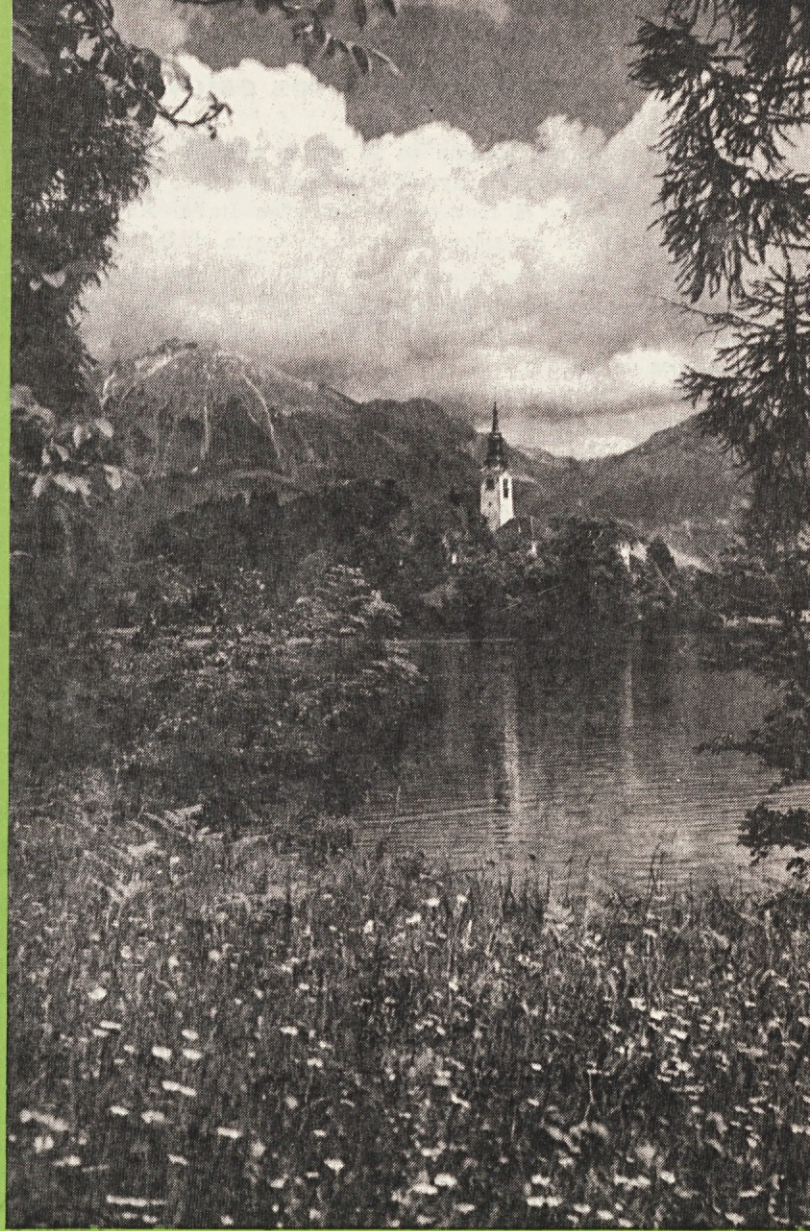

JUNIJ 1991

Duhovno življenje

Eslovenia y los eslovenos

Los eslovenos habitan en la región situada entre la Europa Central y el Mar Adriático. La mayor parte de su territorio pertenece a la República de Yugoslavia, y el resto se divide entre Italia, Austria y Hungría. La ciudad capital de los eslovenos es la milenaria ciudad de Ljubljana.

Los eslovenos abrazaron el cristianismo en el siglo VIII gracias a la obra evangelizadora de los misioneros irlandeses, como así también de los apóstoles eslavos santos Cirilo y Metodio, proclamados no hace muchos años patronos de Europa.

Entre 1941 y 1945 Eslovenia estuvo ocupada por las fuerzas alemanas, italianas y húngaras. Esta ocupación nazi-fascista fue aprovechada por una ínfima minoría comunista que, bajo el pretexto de luchar por la libertad de su pueblo, desencadenó una cruenta revolución y guerra civil. Representando a la mayoría de su pueblo, las fuerzas democráticas eslovenas reaccionaron enérgicamente. Esta singular lucha, bajo la ocupación extranjera, ha provocado una enorme cantidad de víctimas.

Terminada la Segunda Guerra Mundial, asciende al poder el minúsculo grupo de stalinistas yugoslavos, favorecidos por la intervención activa de la Unión Soviética.

Ante el avance del ejército rojo, las fuerzas anticomunistas solicitan amparo a los aliados occidentales. En mayo de 1945 el ejército nacional esloveno les entrega sus armas. Los ingleses, que ocupaban una parte del territorio esloveno, ponen este ejército de 12.000 hombres desarmados, con engaño en poder de los comunistas yugoslavos. Sin juicio previo alguno, estos hombres son exterminados y sus cadáveres arrojados a las grutas subterráneas. Los bosques de Rog, Krim y Teharje son testigos de este genocidio.

Muchos eslovenos, sin embargo, han logrado abrirse los caminos hacia la libertad. Entre muchos países hospitalarios, también la República Argentina les abrió las puertas de su generoso suelo, brindándoles amplias posibilidades para un fecundo desarrollo espiritual, cultural y económico.

La presencia eslovena en la Argentina no es reciente, sino que se remonta a las últimas décadas del siglo pasado. Sin embargo, es en 1948, con la llegada de miles de refugiados políticos, que la colectividad eslovena en la Argentina adquiere un empuje singular. La creativa laboriosidad de los inmigrantes eslovenos y de sus descendientes es ampliamente reconocida en los diversos campos del quehacer nacional.

A los cuarenta y seis años del genocidio del ejército nacional esloveno, los residentes eslovenos en la Argentina agradecen a esta noble nación el ofrecimiento de su comprensión, de su solidaridad, de su hospitalidad y de su libertad.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

JUNIJ 1991

Naše žrtve - naši vzorniki

Slovenski pregovor pravi: „Besede mičejo, zgledi vlečejo“. Kot ponavadi, tudi v tem primeru predstavlja ta rek ljudsko modrost, ki je stoletja izkušenj in opazovanj strnila v kratek stavek. Človek se je vedno zavedal, da je beseda sicer zelo pomembna, a zgled je prepričljivejši. Skozi vso zgodovino imamo polno primerov, kako so se ljudje navduševali nad posebno zaslužnimi osebami in skušali posnemati njih slavnata dela. Cerkev je ljudi, ki so se v svojem življenju posebno izkazali kot kristjani, vedno stavljala za zgled vsemu vernemu občestvu, še več, priporoča, da te ljudi, ki so nam zapustili posebno lep zgled krščanskega življenja, ne samo občudujemo, ampak tudi prosimo, da še nam pomagajo posnemati jih. Človeku je v naravo položeno, da ga privlačijo zgledi drugih ljudi, da jih skuša posnemati. Posebno mlad človek se kaj lahko navduši, da hitro gre za raznimi vzorniki in jim sledi. Mladina je vedno imela svoje vzore in v našem času, pri vsej upornosti mladih, na vsakem koraku vidimo, kako se tudi danes navdušujejo za vse mogoče — vredne, pa tudi manj vredne ali celo ničvredne — vzornike. Nobena skrivnost ni, da zlasti totalitarni režimi polagajo

veliko važnost na vzore po svojem okusu, ki jih z vsem propagandnim aparatom vsiljujejo širokim ljudskim množicam.

Tudi v naši domovini Sloveniji se je zadnjih 45 let zelo manipuliralo v tem pogledu. Mladim in odraslim so prikazovali kot svetle vzore vse mogoče „heroje“ in „borce za svobodo“, istočasno pa zamolčevali ali direktno blatili vse, ki so drugače mislili in delali kot oni. Tako je ena velikih krivic, ki jih je Komunistična partija Slovenije naredila našemu narodu, tudi ta, da je skozi 45 let načrtno zavajala narod z lažnimi zgledi, izbrisala pa iz javnosti številne res vredne zglede ljubezni in zvestobe do vere in naroda in jim na vse načine jemala dobro ime.

Zato ni dovolj uradno pokopati domobrance in blagosloviti njih množične grobove (pobili in pokopali so jih že komunisti, narod pa je njih grobove skozi 45 let blagoslavljal s solzami in molitvijo), ampak je te treba dvigniti iz grobov in jih pokazati našemu narodu in svetu kot pravi vzor, kot zgled junaštva, vere in zvestobe. Mlademu slovenskemu rodu moramo odkriti vse naše žrtve v pravi luči, prikazati njih pravično borbo proti komunističnemu terorju po resnici, da jih bo poznal v vsej njihovi veličini in jih tako tudi lahko posnemal. Če je to v duhu sprave, kot si jo nekateri zamišljajo (ki je bolj kot kaj drugega — pozaba), ne vem, vem pa, da so naše žrtve neprecenljiv vir moči in neprekosljivi vzori za naš mladi rod, le iz njih lahko zraste resnična prenova našega naroda. V tej smeri je pa storjenih še dokaj malo korakov in je to še velika naloga, ki čaka narod doma in v svetu. Resnica o naših žrtvah je še vse preveč zakrita.

Ko se bomo letošnjega junija spet s spoštovanjem in ponosom spominjali naših žrtev in molili zanje, naredimo še korak več: prosimo jih, da nam izprosijo vsaj nekaj tiste vere, zaupanja, ljubezni in zvestobe, ki so jo oni imeli v tako junaški meri. Ne pustimo jih „uradno“ pokopane v Kočevskem Rogu, Teharjih in drugod, ampak jih povzdignimo na častno mesto v slovenskem duhovnem hramu, ki so si ga zaslužili s svojim junaškim bojem za pravo svobodo slovenskega naroda in s svojo mučeniško smrtjo! Izbrisimo zgodovinsko laž, ki so jo o njih 45 let širili komunisti in njihovi sopotniki! Poskrbimo vsak po svojih močeh, da bodo naše žrtve stopile v slovensko zavest in v slovensko zgodovino v pravi podobi, da jih bo zlasti naš mladi rod prav poznal in mogel posnemati. To pričevanje je predvsem nas, njihovih potomcev, dolžnost in pravica!

Marjan Loboda

Sveta vojska

Vladar tegá svetá nam nasprotuje,
rjoveči lev se proti nam zaganja,
ognjeno rdeči zmaj nas nadleguje,
lažnik z veliko jezo nas preganja.

Sovražniku se, bratje, zdaj uprimo,
skušnjavcu sveto vojsko napovejmo,
za boj načrt natančen naredimo,
med vojsko vso ga pred seboj imejmo!

Za boj opravo božjo oblecimo:
oklep pravice, vere in ljubezni,
s čelado odrešenja se pokrijmo,
nenehno čujmo in bodimo trezni!

Prepašimo z resnico svoja ledja,
orožje si svetlobe nadenimo
in meč Duha, kar božja je beseda;
ob vsakem času v duhu prav molimo!

Med bojem žive vere ščit rabimo,
ki ubijavec ga ne more streti;
nasprotnika se do krvi branimo —
lepo v opravi božji je umreti!

minil je jok, minilo vse ...

Otožne, grenke sence iz grobov,
kot vzdih težak se dvigate pred nas,
iznakažen, krvav je vaš obraz:
končali, zdi se, da ste brez sadov.

Iz naših rodnih ste izšli domov,
zajel viharen vas in krut je čas,
pokôpal v noč vas je rafalov plaz:
zagrinja zemlje vas domače krov.

O Bog, o luč in upanje v življenje,
naj vse ostane le — brezbarven sèn,
naj vlada nam — samo nasilja pest?

Nikoli ne! Preveč je živa vest,
zato njen glas pretresa udušen
globine zemlje, vzpenja se — v vstajenje!

Zdenka Serajnik

Junjska razmišljanja

MUČENCI, PRIČE IN SPOZNAVALCI

Doživljamo izredne čase...

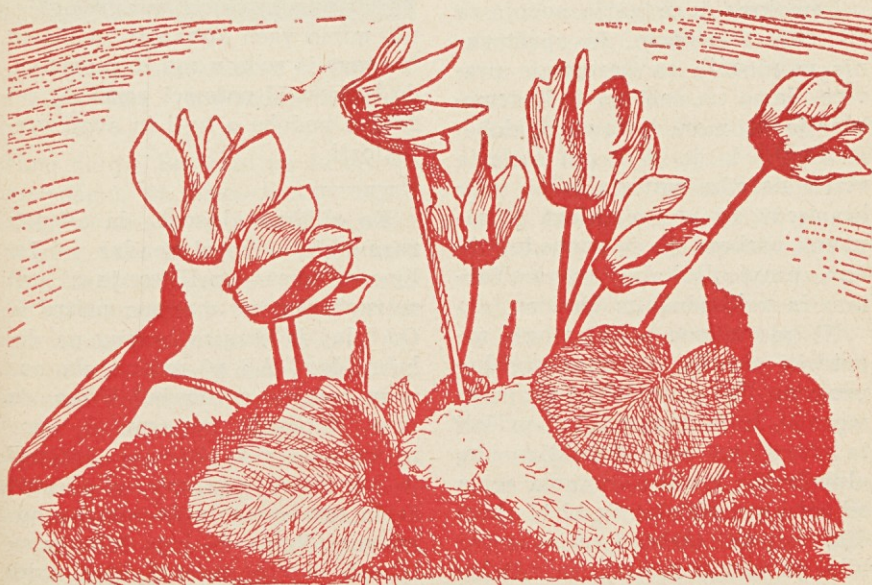
Kri mučencev pa skrito trpljenje izmučenih pričenjata poganjati vidne sadove po mnogih deželah. Pričevanja, ki so se zdela skozi desetletja kakor klici brez odmeva, budijo ljudi k razmišljanju. Tudi v slovenskem narodu dozoreva rod, ki resnico spoznava in jo izpoveduje v besedi in dejanju. To je rod spoznavalcev...

Pred našimi očmi se ruši ogrodenje totalitarnih sistemov, stara zmota izgublja nekdanjo privlač-

nost, laž se umilka resnici, grobovi žrtev niso več skrivnost, njih smrt ni več objokovana in njih zvestoba ni več slavljena le zunaj domače dežele; rojake, ki so se uprli pred desetletji komunističnemu terorju, vse redkeje imenujejo izdajalce...

In vendar...

Temelji, ki si jih je zgradil propadajoči sistem, še stojijo, malokje na svetu se je posrečilo že odpraviti organe nekdanje prisile, „zgrajeni kadri“ preimenuvane nosilke političnega monopola še ob-

vladujejo cela območja družbene dejavnosti, zmeta spreminja svoj videz, laž se skuša ohraniti s pomočjo polresnice, mnogi doma obsojajo zločin, a še verjamejo zločincem, žrtvam bi nekateri radi postavili spomenik, a jim niso pripravljene vrniti časti, in preživeli naj bi se zadovoljili s „priznanjem“, da so se borili za dobro stvar na napačni strani. . .

Ali res mislijo celo nekateri od tistih, ki so se z dobrim namenom bojevali, pa so prevarani delali za slabo stvar, da bo na tak način mogoče doseči čiste račune za vstop v novo dobo, ki potrebuje vseh narodovih sil, a prav zato potrebujemo poleg medsebojnega razumevanja in spoštovanja tudi jasnih pogledov in misli.

Demokracija ustvarja pogoje za življenje v svobodi, za spoštovanje resnice in za doseganje pravice. Sama na sebi pa tudi demokracija ne more poravnati globoke škode, ki jo je v pol stoletja storil narodu materialistini totalitarizem. Ta velika naloga je zaupana osebam, to je svobodoljubnim, pravicoljubnim, resnicoljubnim in velikodušnim ljudem.

Ni ga sistema, ki bi mogel zagotoviti narodu potrebno moralno prenavo. To store lahko le posamezniki, ki so pripravljene pričeti ta prerod pri sebi. Sanjati o idealni družbi, ki bi poravnala sama od sebe vse krivice in ki bi obsodila vse, kar slabega je in kar je bilo, pa ni niti realistično niti kr-

ščansko. Kristjani dobro vemo, da je vse dobro dosegljivo le z osebnimi naporji in z osebnimi odločitvami. Pa niti pri tem ne smemo zaupati le svojim močem. Iz trpljenja mučencev, ki že rojeva spoznavalce, moramo še naprej črpati tudi mi, ki smo priče.

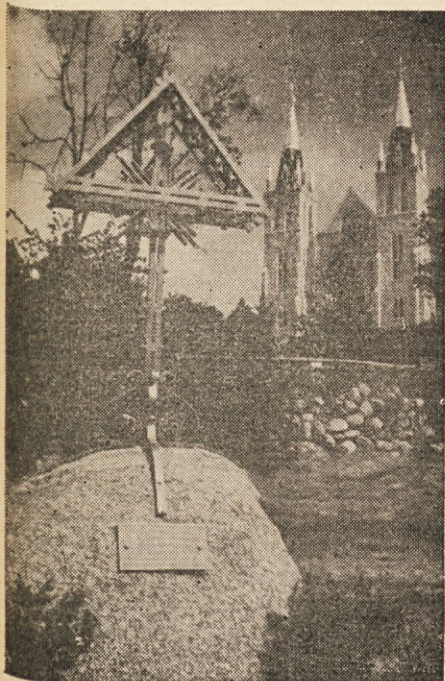

Doživljamo izredne čase, kar pa ne pomeni, da je naše odgovornosti konec. Le način dela za pravo vrednotenje človeka v našem narodu bo drugačen, pričevanje bo zahtevalo drugačnih sredstev in načinov, a ne bo nikdar brez napore in nihče nas ne more odvezati od zahteve po pravici, predvsem za tiste, ki svojega dobrega imena ne morejo več braniti. Dolžnost pričevanja pa je tudi dolg, ki ga imamo do svojega naroda. Ta dolžnost ostaja nespremenjena, mimo vseh zunanjih okoliščin ter sega iz roda v rod, iz namenom, da bodo naši potomci prišli do resnične podobe o naši in svoji preteklosti.

Ko slišimo glasove, da „v teh razmerah — ko si vendar vsi želimo sprave — pričevanje ni primerno“ ,jim ne moremo pritrditi. Od kdaj je resnica vezana na določen čas? Ali ni rečeno, da nas prav resnica osvobaja? Vemo, da nismo v posesti vse resnice, vemo pa tudi, da je to, kar smo doživeli in kar pričujemo, res in da smo za ta del zgodovinske resnice odgovorni. Vemo, da smo dolžni spoštovati resnico povsod, kjer nale-

**Spomenik slovenskim žrtvam
komunizma v Midlandu v Kanadi**

timo nanjo. Premalo pa se morda zavedamo, da bomo nekoč dajali odgovor ne le za svoja dejanja temveč tudi za opustitve ter med temi tudi za opustitev pričevanja in opozarjanja. In kdor ne verjame v odgovornost pred Bogom, naj se zaveda odgovornosti vsaj pred svojimi otroci in svojim rodom.

Če pa kdo misli, da je treba ob spominu na vzroke in na žrtve revolucije upoštevati vidik časovne primernosti, se vprašamo, kdaj je razčiščenje preteklih in sedanjih idej potrebnejše kot danes,

ko si vsi želimo zdravih osnov za narodovo rast?

Nekateri nam kličejo, naj že enkrat v imenu rajnih in v svojem imenu priznamo krivdo, ki naj bi jo storili. Drugi v imenu vseh, ki so se komunizmu uprli, že kar priznavajo splošno krivdo, pa ne pojasnijo, v čem naj bi bila, ter pozabljajo na to, kdo in zakaj je revolucijo zanetil. Tretji očitajo škofu Rožmanu in Cerktvi, da ni delala prav, a ne povedo, v čem naj bi se motila. Ali se res ne zavedajo, da ni manjše dejanje proti resnici in pravici, zahtevati od nekoga, da se obdolži, česar ni storil, kakor priznavati zaradi ljubelega miru nezagrešena dejanja?

Mir je sad resnice in pravice, kj raste v svobodi; zato se motijo tisti, ki mislijo, da je zahteva po pravici znak maščevalnosti. Za vsem našim pričevanjem je le ena sama želja po miru.

Kot kristjani vemo, da moramo priznati in obžalovati vse, karkoli smo vsak zase naredili napak v mislih, besedah in dejanjih pa tudi kar smo dobrega opustili, in to med revolucijo, pred njo in po njej. V odporu proti komunizmu pa smo zavzeli pravilno stališče.

Prav tako ne moremo obžalovati sodelovanja z okupatorjem, ker nismo nikdar delali za njegove koristi in ker smo videli v njem vedno narodnega sovražnika. Da je v določenem trenutku stopil odpor proti okupatorjem na drugo mesto, ker smo se morali braniti

pred neposrednim nasiljem, je bila posledica vsiljene nam revolucije, ne naša volja.

Ne moremo priznati kot krivdo tiste osebne odločitve, ki je pomenila zavrnitev komunistične revolucije in sistema, ki je bil in je družbeno zlo, pa tudi ne svoje odločitve za samoobrambo, ki je moralna dolžnost. Krivice, ki jih je kdorkoli izmed nas lahko storil v času revolucije, so vredne in potrebne obžalovanja, a ne vzamejo gornjim odločitvam njih veljave.

Doživljamo izredne čase, ko se rušijo zidovi, kateri so ločevali narode po sredi njihove biti. Kmalu ne bo mogoče več govoriti o „teh in onih“ v sedanjem času, čeprav bo oznaka še veljava za pogled v preteklost.

Vrste na obeh straneh porušenih zidov se že premikajo in prelivajo. Doma je vedno manj stisnjenih pesti in roka sega čez meje po odprti roki. Ob globljem spoznavanju polpretekle zgodovine se znajdejo drug ob drugem rojaki z isto željo, da bi Slovenci svobodni in v medsebojnem spoštovanju sklonili glave le pred resnico, da bi s pogledom, uprtim v skupno prihodnost, poskušali poravnati vse nekdanje krivice... ter skupaj nastopiti pot globoke moralne prenove, oprti na nevidno silo znanih in neznanih mučenčev.

Prihaja nov čas... čas slovenskih spoznavalcev.

Marko Kremžar
(Svobodna Slovenija, junija 90.)

Pesem s pripevom

Tako kot zamislil si svet si, Gospod,
tako zdaj spet vigred v ravnino prihaja.
Vse veš, in vendâr — kot človekov otrok —
bi rad Ti povedal, da led se taja

in trave in travice s špranj zelené,
siničke igrajo se v gozdu v odmevom;
zavese na d'knih nebeških blesté
in sonce peruti zlatí galebom.

Zahvaljen za praznik! Za v' večni spomin
se vračaš iz groba med oljke življenja —
o, tudi v deželah jeseni in zim,
ker takšno življenje nikdar ne jenja.

Ker takšno življenje je večna pomlad!

Vladimir Kos

Pobožnost do Srca

Jezusovega za naš čas

Pobožnost do presvetega Jezusovega Srca je v preteklosti prinašala izredne sadove za posvečenje duš. Škoda je, da je ob vsesplošnem spreminjanju na svetu in v Cerkvi zadnja desetletja ponekod začela pešati. Priznati moramo, da je imela tudi svoja pretiravanja, kakor pač vsaka zadeva, s katero imajo opraviti ljudje. Zato bi jo radi posodobili v duhu pokoncilske Cerkve in opozorili na njeno svetopisemsko utemeljitev in upravi-

čenost.

Živimo v časih velikih prizadevanj za osvoboditev človeka, za njegovo poplemenitenje in priznanje njegovih pravic. Toda ravno ta čas pa je tudi poln nemira, nasilja, vojn in npravne razbrzdanosti. Tajitev Boga je postala moda, vera s težavo premaguje razne vplive, posebno tiste, ki prihajajo prek družbenih občil in pogosto tudi v svetišča krščanskih družin vnašajo pogansko moralo in prizore najstrašnejšega nasilja. Pred našimi očmi nastaja povsem nov človek, ki je pogostokrat top in avtomatiziran, nesposoben ločiti dobro od slabega, pač pa željan uživati za vsako ceno. V vihuri in nemiru življenja, v borbi za materialni standard, duhovno životari v svojem posvetnem mišljenju in se vse premalo ukvarja z osnovnimi resnicami o svetu in življenju.

Človekovo srce je vir slabega in svetega, največkrat srce ustvarja zločince in svetnike. Srce pa je lahko tudi slepo; včasih vidi pred sabo samo najbližji trenutek, noče pa videti nevarnosti, posledic in konca. Srce je zmožno z zavistjo gledati srečo grešnika in se neugodno počutiti v službi Bogu. Včasih se utruji na poti do svetosti in lahko hitro in zlahka preide na pot greha. pa čeprav razum

temu ugovarja. Srce ima svoje zakone. Zanaša ga za maliki, ki mu znajo demagoško ugajati in od njega ničesar ne zahtevajo, in se zlahka poda na pot za maliki po svojih nagonih, posebno za tistimi, ki se mu laskajo.

To človekovo srce bi moralo najti svoj vzor v Bogu, ker je človek božja podoba. Če hočemo govoriti še bolj nazorno, bomo rekli, da ima svoj vzor v srcu Jezusa Kristusa, Boga in človeka. Sveto pismo pogostokrat govori — razume se, da na človeški način — o božjem srcu in misli pri tem na božje čutenje, na božjo ljubezen. V stari zavezi beremo: „Gospod... je bil v srcu žalosten“ (1 Mojz 6, 6). „Moje srce in moje oči bodo vedno v tej hiši, kjer si jo sezidal“ (1 Kr 9, 3). „Misli mojega srca ostanejo od roda do roda“ (Ps 32, 11). „In dam vam pastirjev po svojem srcu“ (Jer 3, 15). „Ali ni Gospoda v srce ganilo kadilo, ki ste ga prižgali?“ (Jer) „Srce drhtj za Efraima iz nežnega sočutja“ (Jer) itd. Tako to „božje srce“ označuje božjo ljubezen in usmiljenje. Prav tako nazor, no govori tudi o človekovem srcu: „Svojo postavo zapišem v njihovo notranjost in jo zapišem v njih srce; jaz bom njihov Bog, oni bodo moje ljudstvo“ (Jer 31, 33).

Čeprav teh besedil svetega pisma ne moremo uporabiti naravnost kot osnovo za češčenje Jezusovega srca, so nam vendarle neke vrste smerokaz. Bog je zares postal človek, si privzel človeško

srce in vse tisto, kar razumemo pod srcem in kar srce obsega — razen greha. Jezus, Bog in človek, je Beseda in Ljubezen, oznanilo in milost, učitelj in odrešenik. V sebi ima miselno in čustveno življenje, razum in srce. Zato pojem Jezusovega srca vsebuje in označuje ljubezen, usmiljenje, spravo, odpuščanje, dobroto. Na to mislimo, kadar o kom pravimo, da je „človek dobrega srca“. Tako nam je lahko Jezusovo srce v vsem vzor. Sam Jezus nas k temu vabi: „Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen. Tako boste našli mir svojim dušam“ (Mt 11, 30). Jezus tudi pravi: „Blagor čistim v srcu“ (Mt 5, 8) in Boga je treba ljubiti „z vsem svojim srcem“, božja beseda pa pada v čisto in dobro srce in obrodi sad. Na to srce je mislil sv. Pavel, ko je pisal svojim Filipljanom: „Hrepenim po vas vseh v ljubezni Jezusa Kristusa“ (Flp 1, 8).

Tako je Jezusovo človeško srce simbol vsega Jezusovega človeškega čutenja, ljubezni, dobrote, blagosti, prav tako kakor tudi ljudje povezujemo življenje svoje volje in čustev s srcem. Jezusovo človeško srce je bilo na križu prebodeno z vojaškovo sulico. Očividec sv. Janez spričuje v svojem evangeliju: „Eden izmed vojakov je s sulico prebodel njegovo stran“ (Jan 19, 34). Vojak je hotel prebosti Jezusovo srce, da bi se pričal o njegovi smrti. Že v stari zavezi je bilo napovedano, da ga

bodo prebodli: „Ozirali se bodo nanj, ki so ga prebodli“ (Zah 12, 10) in: „Preboden je bil zaradi naših grehov“ (Iz 53, 5). In sveti Janez dodaja v svojem evangeliju „In takoj je pritekla kri in voda“ (Jan 19, 34). Ta tako pomembna rana je ostala tudi na Jezusovem povečanem telesu in ko se je po svojem vstajenju apostolom prikazal, jim je pokazal „roke in stran“ (Jan 20, 21). Zato je pozval Tomaža, naj položi svojo roko v rano na njegovih prsih (Jan 20, 27). Pisatelj knjige Razodetja piše: „...in videlo ga bo vsako oko teh, ki so ga prebodli“ (Raz 1, 7).

Sveti očetje, mistiki in svetniki so radi razmišljali o tej rani prebodenega Jezusovega srca in v njej so gledali studenec, iz katerega je izšla Cerkev, sveti zakramenti in milosti nove zaveze. V tej rani so gledali največji izraz Jezusove ljubezni do nas grešnikov, ker „nihče nima večje ljubezni kakor tisti, ki da svoje življenje za svoje prijatelje“ (Jan 15, 13).

Jezus je učlovečena Beseda in razodeta Ljubezen. Današnji človek rajši uklanja svoje srce ljubezni kakor pa svojo pamet besedi. Odkar je v modroslovje in v vero zašel nerazložljivi sum v moč spoznanja, sum, ali je sploh mogoče spoznati objektivno resnico, je beseda, pa naj bo od kogarkoli že, zgubila svojo moč, tako da je v današnjem času mnogoteri beseda profanirana in zlorabljena. Današnji svet išče le dela in ljubezen. Ker ga ljudje pogosto prevarajo,

se predaja nagonom, da si nekako ustvari lastno srečo. To je očitno znamenje našega časa, to moramo razbrati in doumeti in to nas poziva, da človekovo srce zdravimo tako, da mu predstavimo popoln vzor, srce Boga človeka.

„Glej Srce, ki je ljudi toliko ljubilo!“ je rekel Jezus sveti Marjeti Alacoque. „Ljubil me je in je sam sebe zame dal,“ je rekel za Jezusom sveti Pavel (Gal 2, 20). Najplemenitejše srce, ki je kdaj začelo biti v človeških prsih, je najbolj bogato ljubezni, ki se daruje vsem srcem. Njegova ljubezen je brez meja. Ljubil je vse ljudi, prijatelje in sovražnike, in na križu je molil za svoje morilce. Ljubil nas je do konca, do zadnje kaplje krvi, ki je pritekla iz njegovega prebodenega srca. Ljubi nas tudi sedaj, med nami živi in z nami čuti. Glejte, to srce, ki je bilo prebodeno zaradi naših grehov, polno ljubezni in ki od nas v tem našem času pričakuje povračilo ljubezni, spreobrnjenje, spravo in sočutje. To Srce želi postati znamenje našega časa in prebuditi v nas ljubezen do Boga in do bratov in sester.

Bog je že v stari zavezi ob svoji zavezi z Noetom, Abrahamom, Mojzesom in Izraelom dajal vernikom svoje obljube. Pa tudi obljube, ki jih je dalo Jezusovo srce, da bo spreobračalo grešnike, prinašalo družinam svetost, zvestim dušam pa zveličanje, so vključene v odrešenjsko delo. Vsak prvi petek v mesecu pa nam bo božje Jezusovo

srce govorilo, nas vabilo in šolalo, da se navadimo živeti evharistično.

Cerkveno učiteljstvo je v zadnjih treh stoletjih doumelo Jezusovo željo, in jo priporočalo v svojih dokumentih.

Pobožnost do presvetega Jezusovega srca je globoko utemeljena v svetem pismu, sprejelo in priporočilo jo je cerkveno učiteljstvo, psihologiji današnjega človeka pa posebej ustreza. Presveto Jezusovo srce je najboljši vzor nemirnemu človekovemu srcu. Je obramba proti malikom, ki zastrupljajo človekovo življenje. Obnovimo svojo vero v evharistično skrivnost. Pobožnost prvih petkov je šola evharističnega življenja; ko je en-

krat pričnemo, jo zlahka nadaljujemo. Posebno to priporočamo mladini, ki je danes bolj kot kdaj prej izpostavljena škodljivim vplivom in se mora težko boriti, da si ohrani čisto dušo. Končno naj naše družine obnovijo svojo posvetitev presvetemu Jezusovemu srcu. Močna sodobna družbena občila ogrožajo družinsko molitev in ni lahko upreti se temu. Toda družina, ki ima na vidnem mestu podobno Jezusovega srca in prečistega Marijinega srca, se bo sleherni dan spomnila, da je molitev najboljšo sredstvo za ohranitev Boga sredi družine in da je Jezusovo srce najmočnejši vzor in vir svetega življenja.

Vzhodnojaponska marčna romanca

Zima slonela je k smreki, smehljaje se s svojo značilno ledeno krivuljo ust. Sonce je božalo gole lobanje breg, novorojenčkovo kožo, pobočja pusta.

Veter je šepnil skoz zrak ime Vígredi, toda po gnezdih so ptički ga slišali; v ptičjem jeziku prihod so ji voščili, zima je tudi prisluhnila v gozdnem miru.

„Kam se ti, zima, mudi?“ sem jo vprašal tih. S svojo značilno ledeno krivuljo ust se mi smehljati je skušala; bel njen dih smreke pokrnil je na novo, še vrh mostu.

Belo-zeleno lepó je biló ves dan. V ribnik je zdrknila solza, srebrni zvok. Mesec prišel je z vozov zvezdnih karavan — z zimo odšla sta skoz gozd, kot mi, z rôko v roki.

Vladimir Kos

Nekaj misli o prejemanju svetega obhajila

Na evharistijo, sveto mašo in obhajilo, se moramo vedno telesno in duhovno pripraviti. Tudi zunanja priprava je pomembna: telesna snažnost, spodobna obleka, dostojna drža. Te pa kratkomalo ni, če ni duhovne pripravljenosti. Obhajilo je le toliko učinkovito, kolikor smo nanj duhovno pripravljene. Temelj duhovne pripravljenosti je predvsem ozaveščenost, da gre za nekaj svetega. V dobi vsesplošne sekularizacije, ko tudi pri vernih izginja občutek za sveto, je zavest, da je obhajilo nekaj svetega, temeljnega pomena. Dokler ne razlikujemo svetega od posvetnega, nismo zreli za obhajilo.

Vir duhovnega življenja

Jezus je postavil evharistijo pri velikonočni večerji, ko so se Judje spominjali rešitve iz egiptovske sužnosti, kajti vsebina starozavezne velike noči je najbolje nakazovala vsebino evharistije. Velika noč, pasha, pomeni Gospodov mimohod. Gospod je šel mimo in pustil pri življenju izraelske prvorojence. Bog se jih je dotaknil, da niso pomrli skupaj z egiptovskimi prvorojenci. Tako se je tudi Bog dotaknil zemeljskih tvarnosti, kruha in vina, da sta postala izvor duhovnega življenja in po-

sredujeta odrešenje. Pasha, Gospodov mimohod, nas spominja, da ne smemo imeti za pozemeljsko, kar je nebeško.

Evharistija — predvsem hrana

Jezus je postavil evharistijo pri obedu. Takrat ni bil z učenci v templju ali v shodnici pri molitvi, temveč je bil z njimi pri mizi. Vzel je v roke to, kar so jedli. Vzel je najbolj pogosto jed: kruh in vino. To je spremenil v svoje telo in kri ter velel „Vzemite in jejte“ in spet „Pijte iz njega vsi.“ S tem je jasno povedal, čemu je ostal med nami. Ker je ostal med nami v obliki splošne hrane, hoče, da se z njim hranimo in tako rastemo „do polne doraslosti v Kristusu“ (Ef 4, 13). Čeprav ga tudi častimo v zakramentu svetega Rešnjega telesa, nam hoče biti predvsem hrana.

Skupno uživanje nas povezuje v občestvo

Že pri zadnji večerji je bilo apostolom jasno, da so prav po tem, ko so jedli od istega kruha in pili iz istega keliha, najtesneje povezani med seboj in z njim, ki je predsedoval obedu. Skupno uživanje kruha in vina jih je povežalo v občestvo. Evharistija pa je še

močnejša vez edinosti. Pri njej uživamo istega Kristusa. Kakor je Jezus samo eden, tako morajo biti obhajanci med seboj **eden**. Jezus ni moj ali tvoj, ni njegov in njen, ni naš in vaš; Jezusa ni mogoče deliti, kot se ljudje delimo med seboj. Prejemanje Jezusa v evharistiji je najgloblja vez edinosti.

France Rozman

Molim te ponižno, skriti Bog nebes

Molim te ponižno, skriti Bog nebes,
ki v podobi kruha tajno bivaš res.
Glej, srce ti svoje čisto izročim,
saj pri misli nate v té se ves vtopim.

Moti se na tebi tip, okus, oko,
a kar v veri slišim, verujem trdno.
Vse je čisto res, kar božji Sin uči,
in resnice od njegove večje ni.

Skrit si bil na križu kakor Bog samo,
tu še kot človeka te ne zre oko;
vendar Bog in človek tukaj si navzoč,
prosim, kar je prosil ropar zdihujoč.

Tvojih ran ne gledam kot Tomaž nekdanj,
vendar da si Bog moj, te spoznam sedaj.
Vedno bolj in bolj mi vero utrjuj,
upanje, ljubezen v srcu pomnožuj.

O spomin, ki kažeš smrt Gospodovo,
živi kruh, ki daješ hrano milostno:
naj živim od tebe, milostno mi daj,
in sladkost naj tvojo čutim vekomaj.

Daj krvi mi svoje, Jezus pelikan,
usmiljen me očisti mojih grehov ran;
saj premore ena sama kapljica
zemljo vso oprati grehov madeža.

Jezus, ki te gledam skritega sedaj,
prosim, želje vroče mi izpolni kdaj:
v raju mi odgrni mili svoj obraz,
srečen naj te v slavi gledam večni čas. Amen.

(Po sv. Tomažu Akvinskem)

Praznik svetega Rešnjega telesa in svete Rešnje krvi obhajamo v Argentini v nedeljo 2. junija. Ker je pa vsako leto v slovenski skupnosti v Argentini prva junijska nedelja posvečena spominu pomorjenih domobrancev, bomo Slovenci v Velikem Buenos Airesu imeli telovsko procesijo naslednjo nedeljo, 9. junija. S procesijo po parku don Boscovega zavoda v Ramos Mejiji bomo globoko doživeli Jezusovo navzočnost v evharistiji, obenem pa bomo zakramentalnemu Jezusu izrazili tudi občestveno in javno češčenje ter se mu zahvalili za mašno daritev, za zakrament sv. obhajila in njegovo evharistično navzočnost v tabernakljih naših cerkva in kapel.

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA JUNIJ

Splošni: Da bi zdravstveni delavci služili bolnikom z ljubeznijo Kristusovega srca.

Misijski: Da bi Cerkev lahko svobodno in plodno oznanjala evangelij v Aziji.

Slovenski: Da bi osamljenim, ostarelim in umirajočim stali ob strani s tolažbo, ki jo prinaša Jezus.

Papež Pij. XI. 1922 - 1939

Milanski nadškof kardinal Achille Ratti je bil za papeža izvoljen 6. februarja 1922. Rodil se je 1857 v Desiu pri Monzi, študiral na Gregorijani v Rimu, po mašniškem posvečenju pa je postal profesor v milanskem semenišču. 1907 je sprejel službo prefekta v ambrozijanski knjižnici v Milanu, 1914 pa enako službo v vatikanski knjižnici. Benedikt XV. ga je 1918 imenoval za apostolskega vizitatorja na Poljskem in 1919 za nuncija v tej državi. V Milanu je kot nadškof deloval samo eno leto.

Pij XI., ki si je kot vodilo svojega pontifikata zastavil „Kristusov mir v Kristusovem kraljestvu“, je po strahotah prve svetovne vojne z vsemi močmi deloval za mir med narodi. Temu namenu je podredil praznovanje svetega leta 1925. V Kristusu, kralju vesoljstva, knezu miru, je videl najboljše zagotovilo za mir v svetu, zato je 1925 uvedel praznik Kristusa Kralja, ki naj se po vsej Cerkvi praznuje zadnjo nedeljo v oktobru.

Pij XI. je razglasil še dve jubilejni leti: 1929 ob svoji zlati maši in 1933 ob 1900-letnici Kristusove smrti. Da bi prenova v Kristusovem duhu zajela celotno človeško družbo, je spodbudil katoliško akcijo, ki naj bi popolnoma nepolitično povezovala verne lju-

di vseh slojev in starosti.

Področja njegove dejavnosti dobro osvetljujejo njegove okrožnice. Leta 1930 je napisal okrožnico o krščanskem zakonu in družini, 1931 je ob 40-letnici socialne okrožnice Leona XIII. objavil svojo okrožnico *Quadragesimo anno*, s katero je predstavil nove poglede Cerkve na socialna vprašanja. 1926 je pisal o misijonski dejavnosti Cerkve, 1931 o krščanski vzgoji, 1935 o duhovništvu, 1937 o ateističnem komunizmu, isto leto je nastopil proti rastočemu nacističnemu nasilju v Nemčiji z okrožnico *Mit brennender Sorge* (S pekočo skrbjo). 1937 je ustanovil papeško akademijo znanosti.

Misijonski dejavnosti je zarisal novo smer. V misijonskih deželah naj bi vodstvo Cerkve postopno prevzela domača hierarhija; s tem namenom je sam posvetil v škofo celo vrsto duhovnikov iz misijonskih dežel. Skušal je navezati redne stike z anglikansko in pravoslavno Cerkvijo, vendar ta prizadevanja niso rodila sadov.

Za svetnike je razglasil Terezijo deteta Jezusa, Petra Kanizija, Don Bosca, Alberta Velikega, Konrada iz Parzhama, arškega župnika, angleškega mučenca Tomaža Mora in Johna Fisherja in številne druge.

Odnose med svetim sedežem in

posameznimi državami je urejal s številnimi konkordati: 1922 z Letonijo, 1924 z Bavarsko, 1925 s Poljsko, 1927 z Romunijo in Litvo, 1929 s Prusijo, 1932 z Badnom, 1933 z Avstrijo in 1935 z Jugoslavijo, ki pa ni bil ratificiran.

Pod Pijem XI. so uredili več kot pol stoletja staro „rimsko vprašanje“: 11. februarja 1929 so predstavniki svetega sedeža in Italije podpisali lateransko pogodbo, s katero so ustanovili neodvisno državo vatikanskega mesta, katere vladar je papež, ki ima vso zakonodajno, sodno in izvršno oblast. Površina te države znaša 0,5 km².

V nekaterih državah je Cerkev v času Pija XI. trpela hudo preganjanje, npr. v Rusiji in Mehiki. Zadnja leta njegovega pontifikata

so potekla v morečem vzdušju, ki je napovedovalo novo vojno. Pij XI. je umrl 10. februarja 1939, nekaj mesecev pred začetkom druge svetovne vojne.

Ozemlje goriške nadškofije je po prvi svetovni vojni 1918 prišlo pod Italijo. Goriški nadškofiji so državne meje pripojile dekaniji Idrijo in Vipavo, začasno je goriški nadškof upravljal še dekanije Trnovo, Postojno in Trbiž s Kanalsko dolino. Goriškim metropolitom sta ostali samo dve sufraganski škofiji: tržaško-koprska in poreško-puljska. Ljubljanska škofija je postala neposredno podrejena svetemu sedežu. Tudi mariborsko škofijo so izločili iz salzburške metropolije in jo podredili neposredno svetemu sedežu. Vse do takrat so lavantinsko-mariborske škofove imenovali salzburški nadškofje, leta 1923 pa je za Mihaelom Napotnikom za novega mariborskega škofa imenoval Pij XI. nekdanjega tržaško-koprskega škofa Andreja Karlina, ki je bil sicer doma iz Stare Loke.

Metod Benedik

PAPEŽ POMAGA ŽRTVAM ZALIVSKE VOJNE

Vatikanski tiskovni urad je 8. marca objavil, da je Janez Pavel II. podaril 80.000 dolarjev žrtvam zalivske vojne. Na ta način je hotel izraziti svojo solidarnost z žrtvami, čeprav gre ob ogromnih potrebah le za simboličen prispevek.

Dejanja proti sramežljivosti

Namerno iskanje ali prostovoljno sprejemanje kakršnegakoli spolnega užitka je za samskega človeka, kot smo videli, zmeraj smrtno grešno. S tem so označena kot grešna vsa dejanja, ki jih kdo stori z namenom, da bi si povzročil spolni užitek. Vendar je veliko dejanj in primerov v življenju, ko človek noče spolnega užitka, a se mu ob dejanjih, ki niso direktno iskanje spolnosti, vendar pojavi ali pa obstoji nevarnost, da se pojavi. Kako ravnati v takšnih primerih? Zdravnik, ki pregleduje bolnico, študent pri študiju človeške anatomije, umetnik pri gledanju umetnin in še drugi pri drugih podobnih dejanjih ne iščejo spolnega užitka (če bi ga, bi že z namenom grešili), in vendar je verjetno, da se jim bo ob takšnih dejanjih prebudila spolnost. So takšna dejanja zato grešna? Vsi vemo, da ne, poskušajmo to bolje opredeliti in načelno utemeljiti.

Načelo, ki nas vodi pri presojanju navedenih in drugih podobnih primerov, tako pogostih v vsakdanjem življenju, pravi: Dejanja, ki direktno ne spadajo v spolno sfero (niso direktno spolna), so pa po svoji naravi takšna, da prav lahko prebudijo spolnost, sama na sebi niso grešna. Sem spadajo npr. pogledi, dotiki, poljubi, plesi, objemi in še druga podobna dejanja, ki so sama na sebi indiferentna.

To pomeni, da so lahko dobra ali slaba, kar odvisi od namena in okoliščin, v katerih se izvršijo.

Če matj poljubi svojega otročka, je to lepo in moralno dobro dejanje. Gledati golo telo iz pravega namena, npr. potrebe ali resne koristi, je nekaj dobrega. Če pa se ta dejanja izvršijo iz namena, da bi z njimi zbudil spolnost in spolno užival, so težko grešna. Namen jih dela za težko grešna. Če pa tega namena kdo nima, a se vendar zaveda, da mu bodo takšna dejanja prebudila spolnost in ni imel za to prav nobenega zadostnega razloga, potem se je brez potrebe in torej grešno izpostavil nevarnosti spolnega razdraženja in vsaj začetnega spolnega užitka. V tem primeru bo grešil. In sicer, če je imel neki razlog, a ne zadostnega, bo to mali greh; če pa ni imel nobenega razloga in je bila nevarnost za spolnost bližnja, potem je grešil smrtno.

Kdor torej naredi kakšno takšno dejanje iz potrebe, npr. zdravnik, umetnik, študent, zaradi izobrazbe, zaradi zdravega razvedrila ali pa zaradi druge resne koristi, ne stori nobenega greha, ker je bil dan pravi namen in zadostno važen razlog, da se je kdo izpostavil tudi težkim spolnim dražljajem, da se le potem ni prostovoljno predal spolnemu užtku, ki so ga morda takšna dejanja v

njem zbudila. V takem primeru ni bil iskan spolni užitek, temveč se je sam pojavil ob dejanju, ki je bilo potrebno ali zelo koristno, in spolni užitek ni bil z voljo sprejet, to se pravi, ni bilo prostovoljnega naslajanja na njem.

Če pa kdo kakšno takšno dejanje stori brez zadostnega razloga (npr. samo iz neke nezdrave radovednosti), a spet ne z namenom, da bi si pripravil spolni užitek, potem ne bo smrtno grešil, spet pa ni bilo dejanje popolnoma v redu, ker se ne smemo brez zadostnega razloga podati v priložnost za greh. Kadar bi pa kdo spoznal, da so ta dejanja zanj postala bližnja priložnost za spolni užitek, četudi samo v fantaziji ali želji, potem bo smrtno grešil, če ne bi takoj odstranil takšne nevarnosti, to je prenehal s tistim dejanjem, da so ta dejanja zanj postala

bližnja priložnost za spolni užitek, četudi samo v fantaziji ali želji, potem bo smrtno grešil, če ne bi takoj odstranil takšne nevarnosti, to je, prenehal s tistim dejanjem.

Vznemirljivo branje

Veliko je tudi knjig in revij, ki nas spolno razburjajo. Kako naj ravnamo v tem pogledu? Če branje ni za nas nujno potrebno, ga moramo odložiti. Resna potreba ali velika korist nas bo opravičila, da še naprej beremo. Moramo pa istočasno poskrbeti, da z molitvijo, obuditvijo pravega namena napravimo nevarnost za greh oddaljeno.

Podajanje in gledanje golote v umetninah (kadar ne gre za pornografijo, ki se skuša skrivati pod lepim imenom umetnosti) samo po sebi ni grešno. Vendar pa je res, da takšno gledanje, razen če je zelo površno in hitro, lahko resno prebudi spolnost in tako predstavlja nevarnost za prebuditev spolnosti in za privolitev v spolni užitek. Zato bo treba iz ljubezni do kreposti tudi temu se odpovedati, ko gre bolj za radovednost kot pa za resen študij umetnosti.

Televizija, radio, kino

To so danes moderna sredstva, po katerih se predvsem širi materialistično in potrošniško mišljenje in tako tudi resne nevarnosti za čistost. Mnogo programov in filmov je naravnost pornografskih, zato je sodba jasno popolnoma odklonilna. Tem se moramo

absolutno odpovedati. Drugi filmi in programi so lahko neka nevarnost, ne ravno nujno bližnja priložnost za greh. Treba je iskrenosti do samega sebe, da človek ne gre predaleč. Posebno težka je v tem oziru danes naloga staršev, ko gre za programiranje družinske televizije. Jasno je, da končna odločitev o tem, kaj se sme in kaj se bo gledalo v družini, gre staršem, predvsem očetu. Njegova vest je končno odločilna za to, kar se bo gledalo v TV. Upoštevati mora tudi to, da nekateri programi za odrasle niso nevarnost, da so pa lahko v težko nevarnost mladim. Bolje je biti prestrog kot premalo strog, čeprav seveda spet ne bolesno skrupulozen.

Plesi, moda in še ...

Ples je zdravo razvedrilo, ki so ga ljudje vedno prakticirali. Samo

na sebi torej ples ni nič slabega. Vse odvisi od načina plesa, od okoliščin, v katerih se pleše, in od namena, s katerim kdo pleše. Ples je lahko lepa priložnost za medsebojno spoznavanje mladih ljudi in prijetna zabava za starejše. A so nekateri, zlasti moderni plesi, ki so hoté priložnost za greh, včasih prav bližnja priložnost. Jasno je, da se takšnih plesov ne smemo udeleževati. Konkretno pa bo spet veliko odviselo od zadržanja posameznika in pa od njegove občutljivosti. Nekaj podobnega je reči tudi o modi. Ženska ima pravico, da se pokaže lepa in prijetna ter privlačna. Tudi si pri tem lahko pomaga z neko mero umetnih sredstev. Po drugi strani pa je gotovo, da je danes moda postala veliko sredstvo zavajanja v greh ali pa vsaj resne nevarnosti zanj.

Lojze Kukovica

Poglavitni grehi - nečistost

Nečistost je grešno uživanje spolnosti. Nasprotuje načrtu, ki ga ima Bog s človekovo spolno sposobnostjo, to je porajanje novih bitij in podaritev ljubezni v urejenem zakonu.

Nečistost je po svojem rodu težki greh.

Nečistost more biti vir najrazličnejših grehov: nevere, zakonske nezvestobe, krivičnosti do bližnjega itd. Posledice nečistosti: ver-

ška mlačnost, slepota za duhovne dobrine, nestanovitnost v ravnanju, sebičnost, pohujševanje, nezmožnost za osrečevanje bližnjega itd.

Sredstva proti nečistosti, samobvladovanje in odpoved, vztrajna molitev in prejemanje zakramentov, beg pred grešno priložnostjo, delo, pobožno češčenje Marije itd.

Štefan Šteiner

Temelj narodne preнове

V SVETU VREDNOT

Iskati moramo z našimi nezaupljivimi rojaki skupnih točk. Zavze-manje za naravo in ohranjanje rastlinskih in živalskih zvrsti je tesno povezano tako z vrednote-njem življenja kakor s spoštovan-jem resničnosti. Sprejetje naravnega reda pričenja obvezovati človeka, da podreja svoj notranji red življenju in stvarnosti, ki je okrog nas. Stvarnost, tako vidna kakor tudi tista, ki je še nevidna, pa je resnična ter potemtakem del tiste resničnosti, katero sprejema-mo kot vrednoto in h kateri se usmerjamo v našem nerevolucio-narnem presnavljanju družbe.

Ko se oziram o krog sebe, vi-

dimo narodo, kateri so naši pred-niki pomagali sooblikovati njeno sedanjo podobo. Vidimo neštete le-pote pa tudi onesnaženje, vidimo stare in nove doprinose pa tudi propadanje. Sredi kulturnih tradi-cij opažamo temne lise nezanimanja za resnično in lepo, kar je v nasprotju s temelji vsake kulture. To je resničnost, ki jo prejemamo. Vendar ta resničnost ima tudi po-tencialno razsežnost. V njej je ne-šteto možnosti za spremembe, kaj-ti resnično ni le to, kar je, marveč tudi to, kar more biti. V naših rokah je, da prejeto predamo no-vim rodovom lepše in boljše. To pa je mogoče le, če se odpovemo brezbrizni povprečnosti in se, pol-ni smisla za stvarnost, poglobimo v bistvo in v lepoto stvari. Pri tem zahtevnem odnosu do vidne narave pa bomo razvili v sebi čut za kakovost življenja in tudi za resnico. Ne bo nam več vseeno, ali je nekaj dobro in res ali ne. Vedno bolj bomo mogli razločeva-ti med bistvenim in nebistvenim krog nas.

Pri treznem opazovanju zuna-njega sveta ne bomo več posvečali pretirane pozornosti umetnim me-jam, s katerimi so naš narod na-silno razkosavali. Te so sicer del človekove politične resničnosti, a niso del naravnega reda. Narod je potemtakem daleč nad temi nevid-nimi pregradami, ki mu otežkoča-jo življenje. Če se vrnemo k te-

meljem naravnega reda, k osnovni stvarnosti, bomo našli tudi načine, da bomo živeli mimo umetnih meja pa tudi mimo umetnih potreb in navideznih koristi, ki nas tolikokrat ločijo. Vrednote, skupne vrednote, družijo. Med temi vrednotami so gospodarske koristi sicer potrebne, a predstavljajo vendarle eno najnižjih stopnic na neskončnem stopnišču vrednot.

Pri tem izraz neskončen ni brez pomena. Gospodarske koristi, moralne vrednote in vrednote nadnaravnega reda so lahko del iste zgradbe in si za to same na sebi ne nasprotujejo. Vendar je med prvimi in zadnjimi neskončna vrednotna razlika, čeprav je tudi res, da najvišje temelje na nižjih in najbolj preprostih. Človek živi z nogami na zemlji, s srcem in z glavo pa lahko tudi v drugih razsežnostih. Le del človeka se giblje v svetu koristi, medtem ko se njegova ostala narava vzpenja na področja spoznanja in ljubezni. Tako življenje kakor resnico moramo konec koncev ljubiti.

To se zdi na prvi pogled nemo-goče, saj je ljubezen tista najgloblja življenjska sila, katero moremo in smemo usmerjati le v osebe. Ali gre pri ljubezni do življenja in do resnice potemtakem le za nekako analogijo in ne za dobesedno uporabo tega dandanes tako zlorabljanega izraza. V odgovoru na to vprašanje se ločijo mnenja in prepričanja kristjanov in nekristjanov. Za nekristjane pomeni ljubezen do resnice in do

življenja le to, da se z vsem srcem zavzemamo za ti dve vrednoti. Za nas kristjane pa ima isti izraz drugačno, realnejšo vsebino.

SKLEP

Ko sklepamo, da se naša družbena preosnova ne sme izvršiti po poti nasilja in da naj bi bilo njeno izhodišče v spreobrnjenju k življenju in resnici, se spomnimo Njega, ki je rekel: „Jaz sem Pot, Resnica in Življenje“ (Jn 14, 6).

Pot spreobrnjenja k resnici in k življenju ni usmerjena v nekaj, temveč vodi k Nekomu. Bliža nas Osebi, ki je dokazala svojo ljubezen in ki pričakuje, da ji sledimo. Za kristjana ljubezen do resnice in do življenja ni nekaj simboličnega, marveč nekaj popolnoma realnega. To je resnična, in edina varna pot vsake in za to tudi slovenske družbene preнове.

Njen temelj pa tudi cilj je Bog in Človek, Jezus Odrešenik.

In kaj pomeni to v praksi?

Ali je družbena prenova v slovenskem narodu le vprašanje in naloga kristjanov?

Nikakor. Vsak, ki mu je mar slovenstva, ki goji naravno ljubezen do svoje družine in do svojega naroda, se more odločiti za življenje in za iskanje resnice. Kristjanom nam je ta naloga le do neke mere olajšana, ker sovpada z našo vero. Predstavlja pa nam mor-da večji izziv kakor nevernim. Poklicani smo namreč, da razvijamo v sebi kreposti, tako naravne kakor božje, v najvišji meri. Pokli-

cani smo k svetosti. Kdor se je pripraviljen odzvati temu klicu, bo storil največ, kar je mogoče storiti človeku za resnično prenovo v narodu in v svetu. Vendar to ne pomeni, da bi imeli nad omenjenimi vrednotami kakršenkoli monopol.

Pot spreobrnjenja je lahko dolga ali kratka, vedno pa je to pot usmerjanja k vrednotam. Na njej se srečujemo vsi, verni in še neverni, kajti vsi se moramo neprestano truditi, da se usmerjamo k vrednotam, ki so tem zahtevnejše, čim višje so. Pri tem ne smemo biti nepotrpežljivi, kajti kdor se je, v nasprotju z revolucijo, odločil za pot spreobrnjenja pa tudi spreobračanja, se ne sme bati časa. Tudi ne smemo postavljati svojim bližnjim maksimalnih zahtev. Zahtevni pa moramo biti do sebe. Vsak korak kogarkoli med nami na poti k življenju, k resnici in k vsem pravim vrednotam naj bi bil vir našega skupnega veselja.

Revolucionarni: „vse, takoj in za vsako ceno“ naj zamenja potrpežljivo seštevanje dobrega in plemenitega, ki je posejano med nami. Le tako smemo upati, da ne bomo s svojo nestrpnostjo valili nepotrebnih skal na skupni poti v bodočnost, temveč da si bomo na njej drug drugemu v oporo.

Vsak od nas potrebuje pomoči in vsi jo lahko kdaj posredujemo, čeprav nikdar v zadostni meri. Zato moramo prositi za pomoč Njega, ki je Vir vse moči, in sicer ne le zase, marveč predvsem za tiste

naše sopotnike, ki še ne znajo prositi pomoči, ker ne vedo, h komu naj se obračajo zanjo. Njim smo mi, kljub svojim slabostim, edina vidna opora. In to smo, tudi če se oni tega za zdaj ne morejo ali nočejo zavedati.

Pot slovenske narodne prenove se je že začela in sicer že pred dolgimi desetletji. Zaznamovali so jo naši bratje in sestre s svojo mučeniško krvjo. Ta ni bila še nikdar zaman, kakor ni bilo zaman tiho trpljenje posameznih rojakov, doma in po svetu, katerih imena nam bodo znana šele v večnosti. Dobe pričevanja pa ni konec in je za kristjana ne bo.

Zdaj prihaja čas, da seme, ki je padlo v zemljo, prične kaliti in rasti ob svetlobi svobodnega sonca. Prihaja čas drugačnih preskušanj, drugačnih naporov in vidne rasti. A tudi v tem ni nobene zgodovinske nujnosti ali neizbežnosti. Vsak od nas stoji pred svojimi svobodnimi odločitvami, pred odgovornostjo za težo in veličino prejetih dediščin.

Prenova slovenskega naroda je v rokah vsakega od nas, ki smo po božji volji bili rojeni v slovenskem narodnem občestvu.

Marko Kremžar

Ljubljanski pomožni škof Jožef Kvas: „Kdo nam bo odvalil kamne nerešljivih gospodarskih skrbi, kamne sovraštva in medsebojnih trenj, ki jih sredstva obveščanja prikazujejo in razpihujejo, kamne malodušnosti in negotovih pogledov v prihodnost?“ (Družina 12-13/90)

Grobišča bodo urejena

Komisija Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije za razreševanje vprašanj, povezanih z namembnostjo in ureditvijo grobišč v Kočevskem Rogu in drugih grobišč vojnih in povojnih žrtev terorja v Sloveniji, se je dne 15. 1. 1991 sestala na 2. seji in obravnavala predloge za zakonsko in spomeniško krajinsko ureditev vseh tovrstnih grobišč v Sloveniji, Komisijo vodi Viktor Blažič, njeni člani pa so dr. Janez Gril, Spomenka Hribar, Jože Snoj, Jasna Slekan, Mitja Ferenc, Bogomir Štefanič, Božidar Metelko, Anton Prelestnik, dr. Valentin Velikonja, Silvo Drevenšek in Friderik Kolšek. Komisijo je ustanovil Izvršni svet Skupščine -Republike Slovenije 24. 10. 1990. Prvotno je bila komisija ustanovljena le za ureditev grobišč v Kočevskem Rogu, vendar so člani komisije na 1. seji menili, da je treba pristojnosti komisije razširiti na vsa grobišča v Sloveniji. Komisija se je zavzela za celovito ureditev teh vprašanj. Na seji dne 15. 1. 1991 je sprejela izhodišča in določila zahteve za njihovo strokovno obdelavo.

Izhodišča so:

1. ugotovitev števila in lokacij grobišč v Sloveniji in izdelava njihove topografije;

2. ustrezna zakonska ureditev grobišč ter zagotovitev njihove nedotakljivosti; dopustni bi bili le strokovni posegi, katerih namen bi

bil nadaljnja raziskava in potrditev obstoja grobišč;

3. priprava strokovne podlage za razpis javnega natečaja za krajinsko in spomeniško ureditev grobišč in njihove neposredne okolice; sem sodi tudi izbira lokacije in postavitve sakralnega objekta v Kočevskem Rogu.

Pri tem urejanju komisija postavlja naslednje zahteve:

1. ohranitev naravnega okolja, vrnitev sedanjega degradiranega stanja v kulturno krajino ali ohranitev najdenega stanja;

2. dogovor o postavitvi enotnih kažipotov, napisnih tabel, ograj in drugega ob upoštevanju posebnosti posameznega grobišča;

3. komisija podpira zamisel o ureditvi roškega območja kot parkovnega gozda;

4. množičnj avtomobilski promet je treba zadržati na obrobju območja grobišč.

Komisija je svojim članom iz občin Celje in Kočevje naložila, da v občinah z ustreznim odlokom zagotovijo vzdrževanje reda in ustreznega prometnega režima v območju grobišč. Komisija bo ustanovila strokovni svet, ki bo pripravil in vodil postopek javnega ureditvenega natečaja.

6. marca je bila 3. seja komisije. Komisija je sklenila pospešiti zakonodajne pobude za zavarovanje vseh grobišč in njihovo dokončno ureditev.

Umetnost in dokumentacija

V letošnjih številkah naše revije priobčujemo posnetke nekaj risb, ki so nastale leta 1945 v teharskem taborišču. Njih avtor Marijan Tršar, ki je bil med vršnjenci, je v intervjuju za „Dolenjski list“ z dne 6. decembra 1990 orisal svojo življenjsko pot, razkril poglede na revolucijo in njene nasledke in razložil, kako so v Teharjah nastale njegove risbe, ki jih zdaj odkriva javnosti.

V intervjuju predstavljajo profesorja Tršarja kot grafika, likovnega kritika in publicista in kot enega „od ustvarjalcev, ki je šel skozi tako dolgo prikrivani pekel Dovojnega obračuna z nasprotniki partizanskega boja“.

Rodil se je leta 1922 v Dolenjskih Toplicah in maturiral na klasični gimnaziji v Ljubljani. Od malega je čutil nagnjenje do slikarstva in se je zgodaj oblikoval pri arh. Gajšku, slikarjih Jakcu in Pavlovcu in kiparju Goršetu. Formalne študije je po vojni opravil na ljubljanski Akademiji za upodabljaljočo umetnost in grafično specialko.

Ob začetku vojne se je priglasil med prostovoljce v jugoslovansko vojsko. O tem sam razlaga takole: „Nekako uradno velja, da je prostovoljce organizirala KPS, toda moja izkušnja je drugačna. Od svojih 'rdečih' sošolcev se ne tja ne nazaj ne spominjam nobenega, srečeval pa sem mnoge bivše kolege iz katoliških društev... Lahko si predstavljate potem moje razočaranje, ko sem prišel v mamin Zalog in izkusil, da so kmetje vsi po vrsti za Hitlerja... Hodili so do Nemcev, ki so bili pod Trško goro, in moledovali, da jih zasedejo namesto Italijanov. Zastonj je bilo dopovedovanje, da je vsaka okupacija narodna nesreča, a da je vseeno bolje pod Italijani. Prekipelo pa je, ko sva z župnikom Komljancem snela Hitlerjevo zastavo z zaloškega zvonika. Prijatelji so mi prišepnili, da me namestavajo domačini izročiti Nemcem. Ni bilo časa za obotavljanje. Ponoči sem se s kolesom izmuznil v Ljubljano.“

Na vprašanje, kako je pozneje prišlo do takih zasukov, Tršar odgovarja, da je treba iskati razloge v poboju toliko naših ljudi s strani partizanov v tistem letu, ko še ni bilo nobenih vaških straž. Sam je dobival grožnje, da bo veljal za izdajalca, če se ne podredi komunističnemu vodstvu.

V drugem letu vojne je bil odpeljan v Gonars kot interniranec. Vročino in lakoto je preganjal z risanjem taboriščnih motivov na koščke zavojnega papirja.

Novinar sprašuje, ali ni naša zagrizena razdeljenost zastrašujoča in ali smo Slovenci res narod izdajalcev. Tršar odgovarja, da je razdeljenosti kriva partija, ki je domoljubnost partizanov, posebno na Primorskem, Štajerskem in Gorenjskem izkoristila za svoje cilje, ne za svobodo naroda, ampak za revolucijo. Potem pa ugotovi: „Toda kako razumeti nasprotno stran? Smo Slovenci v resnici narod izdajalcev, saj je bilo domobrancev najmanj toliko kot partizanov? In povrhu tega, ali smo res tudi najbolj neumen narod, saj so se ti 'borili za Hitlerja', kot trdi sedanja zgodovina, še potem, ko so njegovo potapljačo se barko zpuščali že vsi v Evropi? In še bolj nerazumljivo in proti vsaki pameti — število domobrancev je naraščalo prav do konca. Bo našla nepristranska zgodovina na takšen paradoks boljše razlago od sedanje uradne?“

Po koncu vojne se je Tršar umaknil na Koroško, ker ni upal,

da mu bo kot ideološkemu nasprotniku prizanešeno z najhujšim. Posebno bi mu lahko zamerili prijateljstvo z Balantičem in ilustriranje njegovih pesmi. Znašel se je v Vetrinju in bil nato vrnjen. Dogodke sam takole popisuje: „V Vetrinju sem po naključju srečal Ivana Hribovska, dominsvetovskega pesnika. Z njim sem se tistega usodnega ponedeljka vračal v Pliberk. Želel sem priti v Italijo, kakor so nam rekli, in od tam sestro, ki je bila v Gorici, oditi v svet s trebuhom za kruhom. Kako čudno se včasih poigra usoda. Ambulantni avtomobil, s katerim smo se peljali, nam je odpovedal in angleški tank, ki je vozil na koncu kolone, je odbrzel mimo. Če bi vedeli, kam gremo, bi se brez težav obrnili in se rešili. Tako pa smo se z vso ihto gnali za Angleži — partizanom v roke. O tej kalvariji je bilo že marsikaj napisanega in še dosti bo. Tragedija tisočev ljudi, povečini mladih vojakov in civilov, moških in žensk, otrok in celo dojenčkov bo gotovo še desetletja prožila odzive in raziskave. Bo pa bržčas tudi trajna spodbuda za umetniška pričevanja o tragičnih usodah in naključjih v tem najbrž največjem masovnem pomoru v slovenski zgodovini. — V Teharjah se je moral vsak pod grožnjo smrti javiti ob okencu komandne barake, da ga popišejo. Vse, ki niso bili mladoletni ali so bili domobranci še pred letom 1945, so nagnali na odprt 'apelplac' med barakami. Mladoletne so

stlačili v barako A, tiste po 'petinštiridesetem' pa v barako B. Čejevece z apelplaca so večer za večerom s kamioni odvažali v smrt, bejevece in ajevece pa prihranili za natančnejša pretresanja.“

Kaj je doživljal v Teharjah in kako je preživel tiste grozote, izvemo iz nadaljnje pripovedi: „Najbrž bo zvenelo neverjetno, da je tisti končni občutek ali bolje, življenjsko spoznanje, ki se mi je izkristaliziralo iz nešteti, povečini krutih doživetij tega jetništva, nekakšna na novo vznikla vera v tisto 'lučko dobrega', ki tli v vsakem človeku. Kajti ob vsem ukaznem poniževanju, mučenju, sadišničnem izživljanju nad nemočnimi sem povsod našel posameznike, ki so si kljub nevarnosti zase upa-

li pokazati da gledajo tudi v ideološkem sovražniku trpečega človeka. Tak je bil (menda slavonski) partizan, ki mi je, opotekajočemu se v nočni koloni, nekje pri Mislinju ponudil vodo. Tak je bil vojak, ki me je bolj narahlo suval s puškinim kopitom in mi šepnil: 'Kriči! Vpij čim glasneje! Jaz te moram mlatiti!' Nemočnega človeka, ne pa 'prekletega izdajalca', je videl v meni partizanski bolničar Tone. In ni malo tvegala udbovski oficir Miran, ki me je zaradi spomina na 'risarja iz Gonarsa' rešil smrti, ko me je poslal v barako B. Njemu se imam zahvaliti, da sem začel risati, najprej drobnarije za stenčas, potem pa portrete partizanov. — Že v Gonarsu sem ugotovil, da risanje ni le terapevtska tolažba v težkih prilikah, marveč da si kot slikar tudi za okolico vedno nekaj drugačnega od večine. To sem prebral z obrazov najbolj brezsrčnih stražarjev v lagerju. Ko sem jih na ukaz narisal, so se nekako omečili do mene. Risal sem vse po vrsti, od vojakov do kaj vem katerih sarž. Vse dokler ni nekega popoldneva ko sem risal bolničarja Toneta, stopil v barako zastavnik in ga nadrl: 'Če bi to belo svinjo ubil, bi ti dal dopust! Da pa se takole pogovarjaš z njim, ti ne bom nikoli odpustil!' Po tistem sem moral za nekaj časa risanje prekiniti, ostalo pa mi je več časa za skiciranje sotrpinov v barakah.“

„Masovnemu odpeljivanju smo

se v obeh barakah le izognili, so pa po malem še izginjalj posamezniki. V roke nam je prišel časopis — mislim, da je bil od 4. avgusta — z objavljeno amnestijo za vse razen za organizatorje in vodje domobranstva, ki bodo prišli pred sodišča. Kako so zažarele oči sotrpinu juristu! 'Fantje, zdaj smo rešeni! Zdaj so juristi vzeli vse v roke. Boste videli, zdaj bo šlo po paragrafih!' Ubogi idealist! Zdaj počiva v bogve kateri grapi pri Brežicah. Zakaj malo zatem so nas postrojili pred barakami. Odbrali so vse z gimnazijami in intelektualnimi poklici. Že prvi večer so jih odpeljali za dva kamiona. Z naslednjim bi moral tudi jaz. Pa mi je pred kamionom pomignil komandant Rudi, naj počakam, da bo moja prošnja drugi dan rešil Miran. Že prej sem bil namreč oddal prošnjo za izpust, pa oficirja ni bilo v taborišču. To je bil zadnji kamion. Poslej ljudi niso več odpeljavali v smrt. Bil sem rešen, toda domov sem prišel med zadnjimi.“

Kakšne posledice pri nadaljnjem študiju in pri delu je imela za Tršarja njegova preteklost, je bilo naslednje vprašanje. Odgovarja: „Samo kdor je sam preživel tista leta, si more predstavljati, kaj je tedaj pomenil žig 'izdajalca' in 'ideološkega sovražnika'. Kljub temu, da sem imel kar precej risarskega znanja, dvomim, da bi bil sprejet na likovno akademijo brez posredovanja mojega učitelja Jakca. Ko pa sem dobil v prvem let-

niku celo nagrado za risanje glave, je bila reakcija mojih partizanskih sošolcev oster protest na rektoratu. Za vedno je bilo konec priznanj. Moral sem prekiniti študij in iti služiti vojaščino. Mislim, da je skoraj nemogoče opisati, kaj pomeni, če si državljan 'druge' ali celo 'tretje' vrste. Še toliko manj, če si umetnik. Napraviš, denimo, ilustracije — po tvojem prepričanju dobre — pošlješ po lastni presoji uspelo sliko, grafiko na razstavo, pa te zavrnejo. Le kdo bi mogel natanko presoditi, ali gre za zavrnitev zares nekvalitetnega dela ali zgolj za ideološko maščevanje. Umetnost se ne da tehtati na grame in vemo, da se da z njo še lažje manipulirati. Podobno se ti godi pri priznanjih, nagradah, štipendijah, pri vabilih na pomembne razstave, pri izdajah knjig in katalogov, pri publiciteti nasploh. Le kdo bi mogel z gotovostjo dokazati, da je bil leta in leta potisnjen v molk zaradi starih grehov in ne zaradi lastne nesposobnosti, nekvalitete svojega dela? Hočeš nočeš začneš dvomiti o svoji uspešnosti in nadarjenosti. Bržčas je bil tudi to eden od podzavestnih vzrokov, da sem se poskusil še na drugih področjih, v likovni kritiki, esejistiki in literaturi. Velika mera donkihotstva pravzaprav, saj je znano, da je bila tiskana beseda še večji tabu za vse izobčence kot likovna govornica! Pa vendar sem ravno zaradi te svoje dodatne sposobnosti po mnogih peripetijah postal učitelj na likovni akademi-

ji: bil sem pač med redkimi edini, ki ni bil samo slikar in grafik, marveč je znal o tem tudi kaj povedati.“

Na današnje spremembe v slovenski družbi pa gleda Tršar takole: „Ne glede na različne presoje značaja današnjih sprememb se mi zdi najpomembnejše to, da lahko ljudje spet svobodno izražajo svoje prepričanje. In kajpada — v parlamentarnem sistemu — da sta si vlada in opozicija trajna, pa čeprav izmenjavajoča se medsebojna korektiva, ki nadzorujeta drug drugega. Zakaj boleče izkušnje pretekle dobe so nas izučile, da se v enopartijskem sistemu skorumpira vsaka, morebiti tudi dobronamerna ekipa. Vesel

sem, da se bomo Slovenci spet uveljavili kot enoten narod — v zlic različnim pogledom na svet — ne več deljeni na zaslužne in nezaslužne po kriterijih preteklosti, ampak zgolj po tem, koliko kdo doprinaša narodni skupnosti. Le tako imamo upanje, da bomo ohranili narodno identiteto, ki je danes na usodni prekretnici, ko naj bi končno zaživel v lastni državi.“

Profesor Marijan Tršar hrani 57 originalnih risb z osebnimi motivi teharskih jetnikov. Razen tega ima že dolgo napisane dokumentarne spomine. O teh zapisih pravi, da so v njih zajeti fragmenti bolečih strani narodove zgodovine, zato jih hoče izpopolniti do želene objektivnosti, pa tudi umetniške ravni, ki bo dostojna veličine te tragedije. Objaviti jih pa želi šele v splošnih zbirkah spominskih zapisov.

Menimo, da bi umetnik veliko prispeval k zbujanju moralne zavesti slovenske javnosti, če ji brez odlašanja pokloni samostojno likovno-literarno stvaritev.

Božidar Fink

Obletnica velike pogrebne maše na Rogu

Prva obletnica slovesnega pogreba slovenskih domobrancev na Rogu bo v nedeljo 7. julija 1991 ob 11. uri. Središče vseslovenskih spominskih svečanosti bo maša, ki jo bo vodil slovenski metropolit in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar.

Spomini na težke dni

DNEVI NA TEHARJAH

(Nadaljevanje)

Naj navedem še nekaj podrobnosti in dogodkov, ki so mi ostali v spominu. Čeprav niso med seboj časovno in vsebinsko povezani, pomagajo razjasniti položaj in razmere, v katerih smo živeli.

Proti koncu (v dnevih pred 21. junijem smo se razdelili v skupine in družbe, ki so nam najbolj ugajale. Študentje smo se поблиže seznanili med seboj, ob ograji neke se je znašlo in trpelo skupaj nekaj Gorenjcev, drugod so zopet ležali Dolenjci, domačini iz iste

vasi. Z menoj so bili akademik Frac Jež iz Ljubljane, Jerman, prav tako študent iz Ljubljane, France Mlakar iz Žažarja. Prišla pa sta k nam tudi še brata Mehleta, nekaj dni pred pobegom. Ob nasprotni ograji so ležali skupaj kurat Polda, poročnik Švigelj, Korošec z bratom, dr. Prajzer, dr. Juvan, nekaj fantov iz okolice Ljubljane. Podobno so si uredili svoje družbe Notranjci, ki so bili prej večinoma v 47. četi. Med njimi je bil tudi Lojze Debevec, ki je pozneje zasnoval beg.

Ko smo prišli v taborišče, ograje med barakami še ni bilo. Šele sredi junija so prišli delavci in jo v nekaj dneh postavili. Bila je pritrjena ob 2,5 metra visoke kole, ki so bili med seboj oddaljeni po pet metrov. Prostor, na katerem smo ležali, je bil ves obdan s tako ograjo. Za izhod je služila le meter široka odprtina, pred katero je bil stalno stražar. Skozi ta izhod smo hodili po hrano in na stranišče.

Približno sredi junija so nas neko popoldne vse prešteli in klicali po imenih. Ostalo je približno 80 domobrancev, ki jih niso imeli nikjer zapisanih. Med njimi tudi vsa moja družba in družba okoli kurata Polde. Komandant Škulj je odredil, da se moramo zjutraj naslednjega dne javiti stražarju, da nas bo peljal k zaslišanju. To se je tudi zgodilo. Zaslišal nas je po-

litkomisar Ljubljčan. Po zaslišanju sem ga prosil za partizanske časopise. Hotel sem namreč zvedeti, kako sploh je v Sloveniji, kako je razporejeno vojaštvo, kar se včasih da razbrati med vrsticami. Podatki bi mi služili za beg, na katerega sem že računall. Da mi bo časopise dal, sem bil tembolj prepričan, ker jih je že nekajkrat prinesel k nam politkomisar Koritnik, pa jih takrat zaradi slabega zgleada nisem hotel brati pred vsemi domobranci. Dolgo me je opazoval in ostro dejal, da jih ne da. — Ko sem še čakall na zaslišanje, mi je mlad partizan na vsak način hotel vzeti očala, ki sem jih po neprevidnosti imel na nosu. Rekel sem mu, da brez očal sploh ne vidim in da imam oči bolne. Počaka naj politkomisarja, in če bo ta rekel, da mu jih moram dati, mu jih bom izročil. Tega se je fant ustrašil. Toda ko smo se vračali z zaslišanja, nas je med korakanjem ustavil in stopil k bližnjemu starejšemu partizanu. Povedal mu je nekaj na uho in pokazal name. Takoj sem vedel, da mu govori o očalih. Polikomisarju se seveda tega ni upal povedati! Starejši partizan pa se je zasmeljal in rekel na glas, da smo vsi slišali: „Saj taka očala niso proti soncu. Proti soncu so zelena!“ Partizanček je postal rdeč in nas je hitro odpeljal na stari prostor. Zaradi očal me pa tudi ni več nadlegoval.

Versko življenje se je zlasti proti koncu zelo dvignilo. Od civili-

stov, ki so bili zaprti v sosednji baraki, sem dobil tri molitvenike, med njimi tudi slovenski misal. Vrgli so jih čez ograjo. Molitveniki so ves dan krožili med domobranci. Ob jutrih in večerih pa so molili poleg molitev iz knjižice tudi rožni venec kar na prste; nekateri so molke sicer še imeli pri sebi, a so jih uporabljali na skrivaj. Tudi jaz sem na Teharjah obdržal verižico, ki mi jo je dala mama prejšnje leto za god, kongregacijsko svetinjo ter rožni venec, prav tako mamino darilo. Na rožnem vencu sem nadomestil dve jagodi, ki sta se razbili, z jagodama iz lesa. Ta rožni venec nosim še sedaj pri sebi.

Večina domobrancev je trpljenje dobro prenašala. Voljno in molče so trpeli in niso veliko govorili o nesreči. Nekaj jih je prav svetniško živelo. Seveda pa so bile med nami tudi izjeme. Preklinjali so in kleli in prav vse ogordnjali in nergali, kot da bi bili vsega tega samj krivi. Neki musliman iz Bosne, ki je bil tudi z nami, ker je bil domobranec, je rekel, da bi pri njih vsakega, ki bi sramotil njihove svetinje in verske svetinje, kamenjali in pobili. In žal so bili pri nas tudi taki, ki so po srbsko in italijansko sramotili in preklinjali svetnike, Marijo in Boga.

Hrana je bila ves čas enaka. Zadnji teden smo šele dobili dvakrat po deset, enkrat pa po dvajset dekagramov kruha. To je bil ves kruh, kar sem ga pojedel v

treh tednih na Teharjah. Zato ni čudno, da sem šele dvanajst dni po prihodu v taborišče šel na veliko potrebo. — Nekateri so tako oslabei, da niti po menažo niso več mogli. Ležali so na tleh na pekočem soncu, ker jih partizani niso pustili v senco. Tem je domobranec bolničar nosil menažo iz kuhinje. Pri delitvi pa so se seveda dogajale nerednosti. Zraven so se prištolili tudi taki, ki so že prejeli menažo. Kljub temu, da je to bilo netovariško, je zelo razumljivo. Tudi ostali smo bili namreč prav na koncu s svojimi silami in močmi. Če sem se na primer hotel dvigniti s tal, se nisem smel prehitro. Takoj se mi je zvrtilo v glavi in sem omedlel. To se mi je pripetilo dvakrat. Ko smo vstajali, smo se splazili do ograje, se minuto ali dve počasi dvigali in držali ograje, da se ne bi sesedli. Kljub temu se mi je vedno pred očmi stemnilo in zavrtelo. Šele čez minuto ali dve sem se lahko pošteno vzravnal in prestopil.

Partizani so nam včasih kot psom metali kruh prek ograje, ko so se vračali od obeda. Fantje so divje planili na koščke, se privali in zanje borili. Partizani so se seveda smejali. Na noben način nismo mogli fantov prepričati, kako poniževalno je to. Lakota je bila hujša in ni več gledala na človeško čast. Prav takto so nekajkrat metali med nas goreče ogorke cigaret, ki so jih prej kadili.

Nekaj partizanov je bilo prav živinskih pri izmišljanju muk in

zafrkavanju. Ko je stal na straži mlad pokovec, se je domislil, da bi bilo dobro, če bi pretepal. Poklical je k sebi bližnjega fanta, mu dal stol, da ga je prijel od spodaj pri nogah in nanj naložil dve opeki, drugo vrh druge. Domobranec je moral iztegniti roke s stolom, počasi počepati in se dvigati. Roke je seveda moral imeti iztegnjene. Če tega ni mogel, jih je dobil z debelo palico. Mučil je tako tudi po celo uro. Ko se je prvi domobranec onesvestil, je poklical drugega. Tako počepanje je seveda povzročalo nečloveške muke. Na predvečer bega je tako mučil kurata Toneta Poldo in ga tako pretepal, da se ni mogel dvigniti s tal. Štirje smo ga nesli k vodi in mu z mrzlimi obkladki hladili podplutbe. Nekaj dni prej je isti stražar pretepal drugega domobranca. Suval ga je, brcal in tolkel s puško. Ko je to zagledal partizanski poročnik, je stražarja nahrulil s kurbo in mu ukazal, naj takoj odide stran.

Ko je nekdo stražar rekel, da bomo vodo dobili le, če nesemo iz prostora na stranišče človeško blato, ki je bilo pri jarkih, sem ga tudi jaz z golo roko nesel ven. Pri tem sem se nekaj zakasnil, zato me je pri povratku ustavil in mi vrgel v obraz, da sem hotel ulti, ker sem šel brez spremstva na stranišče. Nastavil mi je pištolo na prsi in mi zagrozil, da me bo ustrelil. Nato me je z ročajem pištole udaril po zobeh, da se mi je pcedila kri.

Neki drugi partizan nam je stalno grozil in vihtel pištolo nad nami. Vpil je, kje imamo Rupnika in Rožmana in da ju bodo že še dobili. Pri tem nas je stalno tepel.

Ko sta dva domobranca vzela iz skladišča konzervi, so razglasili, da bo za vsako najmanjšo tatvino hrane odslej smrtna kazen. Razglas je bil nabit v kuhinji. Podpisana sta bila komandant taborišča poročnik Škulj in politkomisar Koritnik (Pavel?) — najhujše, čemur sem bil priča, pa je bilo to, da so mladi materi iz skupine civilistov vzeli otroka, še dojenčka, in rekli, da ga bodo dali v dečji dom. Prav nič niso pomagale prošnje matere, ki je vpila, da se je slišalo po vsem taborišču. Otroka je prišla iskat neka „zaščitna sestra“ in se z njim odpeljala v avtomobilu. Mati, ki so ji tako zverinsko vzeli otroka, je še dva dni jokala in tulila od prizadejane groze in bolečine.

Prav iste dni so izmed civilistov izbrali deset deklet, med njimi Tezija Mavec, medicinka iz Šiške, jih na kratko zaslišali in tako odvedli iz taborišča. Niti po zadostno obleko in prtljago jim niso dovolili v barako. Za njimi je izginila vsaka sled.

Okoli 16. junija je taborišče obiskal slovenski partizanski minister za kmetijstvo Janez Hribar z ženo. Elegantno je hodil med nami sem in tja, koga kaj povprašal in zopet odšel. Istočasno je partizanski poročnik zahteval, naj se javi neki fant, podnarednik iz 47.

čete, po domače Kukcov iz Loške doline (imena se ne spomnim). Verjetno ga je dal poklicati sam Hribar, ker je doma iz iste vasi kot ta fant; Kukcov je bil hraber domobranec in se zelo izkazal v borbah v Loški dolini. Takoj se ni hotel javiti. Nato pa je prišel domačin, ki ga je spoznal. Odvlekel ga je ven. Kaj se je z njim zgodilo, ne vem; prepričan pa sem, da so ga pred smrtjo mučili.

Kar sem bil na Teharjah, je samo enkrat deževalo. Tedaj so za 600 ljudi dali dvajset šotork ali dek, da smo se z njimi pokrili in tri ure stali na dežju. Zvečer so nas dali v barako VI. Tam smo bili čez noč do naslednjega jutra.

S skupinama A in B so ravnali precej boljše kot z nami. Dobili so trikrat na dan hrano in po deset dekagramov kruha. Kmalu so dobili nazaj tudi opremo, v kateri je bilo še nekaj konzerv. Z njimi so se precej pomogli. Pa tudi nam so pomagali. Čeprav jim je bilo prepovedano z nami govoriti, mi je Jane Velikonja prinesel in dal skozi ograjo košček kruha z margarino. Tega njegovega drznega in usmiljenega dejanja ne bom nikdar pozabil. Učiteljiščnik Mirt iz skupine B pa mi je večkrat prek ograje vrigel čutarico s čajem, ki me je zelo počivil.

V skupini A je bilo precej mladih fantov, ki sem jih poznal. Jane in Tine Velikonja iz Ljubljane. Aljoša Basaj (?), Marko Oblak, Janez Vrhovec (po domače Butinov) iz Žažarja, Justin Stanovnik

Spomini na leto 1945

V tem nadaljevanju preskočim Koroško in se odpravim septembra 1945 na dolgo pot v Italijo. Prijela me je moja popotna žilica in še bolj radovednost. Kako se godi beguncem, ki so prišli bodisi preko Koroške ali Primorske v Italijo. Preko Trbiža tedaj nisem mogel, zato sem se zopet usedel na kolo, se peljal proti Lienz, tam sem prespal v begunskem taborišču; imel sem celo svojo posteljo. Prihodnji dan se vozim po večji strmini do Silliana. V župnišču pustim svoje kolo. Najprej grem peš, toda stran od ceste, da skri-

---

iz Horjula in še drugi. V skupini B pa je bil dr. Sojer iz Most pri Ljubljani, že omenjeni učiteljiščnik Mirt, slikar Tršar. Drugih se ne spominjam. Skupino A je pred partizani zastopal neki Bojerman iz Most pri Ljubljani, ki je fante baje pretepal in zelo sekiral, da bi se na ta način pred partizani pral. Iz obeh skupin so hodili na lažje delo, iz skupine A so nekateri moralj vaditi in peti partizanske pesmi — v avgustu, ko je bila amnestija, so bili pomiloščeni le domobranci iz skupine A in B. Skupine C sploh ni več bilo. Tudi iz tega dejstva se vidi vsa „odpustljivost“ in „prizanesljivost“ partizanov. Pomilostitev šele takrat, ko so že večino pobili.

Janez Zdešar

vaj pridem čez mejo. Potem še naprej ob Dravi mimo Inninchena, kjer sta že v 10. stoletju nastala cerkev in samostan, od koder so menihi razširjali krščanstvo in kulturo in poljedelstvo Slovincem, ki so bivali skoro po vsem Tirolskem, kakor to izpričujejo mnoga slovanska imena.

Pridem v Toblach, kjer izvira Drava. „Ti moja ljuba Drav'ca, kako dolga pot te še čaka, da prideš do Vogrč, kjer ob tvojem bregu že 33 let pasem ovce!“ Napisi na Južnem Tirolskem so trojezični, in sicer italijansko, nemško in ladinško. Sedaj moram dobiti prevoz preko vseh Dolomitov do Trevisa. Vlak ne vozi. Dobim voznika z napol tovornim avtom, ki je imel že polno različne krame in kljub temu sprejme še tri popotnike. Pot je zelo dolga, vedno gre po raznih soteskah in dolinah navzdol, stresa me, toda ven iz avta ne morem pasti, ker sem preveč stisnjen. Ob vsakem ovinku pa se bojim, da se avto prevrne in bom moral pobirati svoje kosti. Srečno se pripeljemo do mesta Coneglano, tam moramo izstopiti. Ko iščem prevoz naprej, me zagledajo „partigiani“. Imeli so se za policijo. Bili so to sovražniki fašizma, saj so prav ti ujel Mussolinija na begu in ga javno usmrtili. Še bolj pa so sovražili naciste. Ko so zagledali mene tujca z nahrbtnikom, praví eden: „Ecco, un tedesco!“ (Glej,

Nemec!) Obstopijo me in takoj čutim italijansko vročekrvnost in bahaštvo. Seveda zanikam in povem, da sem Jugoslovan. Dokazujem, ker znam tudi nekaj italijanščine. Ne verjamejo. Tedaj jo primaha po mestu župnik v talarju in črnem klobuku. Tudi on je radoveden, kaj se godi. Povem, da sem duhovnik, a še on ne verjame, zato me začne spraševati nekaj o maši. Ker sem izpit dobro prestal, se je položaj dobro rešil. (Italijanski partizani so bili različnih smeri, na splošno še verni in niso nič pobijali.)

Z avtobusom se najprej pripeljem v Treviso, kjer naj bi bili slovenski begunci. Toda veliko razočaranje. Pred tednom so jih premestili bolj daleč na jug. Za njimi ne grem! V zavodu „Pij 10.“ dobim le še dva slovenska duhovnika: našega semeniškega ekono-

ma in profesorja Ivana Vrečarja. Tam se naspim in okrepčam. Če ne kaj drugega, sem se vsaj grozdja najedel.

Ker sem že tako blizu Benetk, izrabim priložnost in grem še tja pogledat Sv. Marka. Bil sem že preje tam, toda Benetke so vedno zapeljive in privlačne za turiste iz vsega sveta.

Da ne bom predolg, naj se prikážem nazaj grede zopet v Toblachu. Ko je že bolj temno, se zopet s ceste umaknem v gozd. Toda steze ni, strmo je, polno korenin, hvala Bogu, da sem imel baterijo. V taki strmini z nahrbtnikom se potim na vso moč. Moral sem dolgo hoditi, da sem prišel do tirolske kmečke hiše. Nekako ob enajstih ponoči začnem klicati Nihče se ne oglasi. Zato vedno glasneje kličem in vztrajam, dokler se zgoraj na hodniku ne oglasi neki možski, kaj vendar hočem. Povem, da bi rad prespal pod streho. Odgovori, da ne smejo nobenega tujca sprejeti, ker je blizu meja. Povem, da sem duhovnik in da lepo prosim. Odpre mi, me pelje v kuhinjo in mi pokaže klop. Srajca je popolnoma mokra od potu, zato jo slečem in se vležem na klop. Bil sem tako utrujen, da sem kar hitro zaspal. Zjutraj me zbudi gospodinja, in se lepo pomeniva. Ve, da sem duhovnik, pripravi mi zajtrk: mleko, jajce in tisti trdi kruh. Prisrčno se zahvalim po tirolsko „Tausendmal Vergelt's Gott“.

Sedaj pat kritični trenutki čez mejo v Avstrijo. Ko pridem iz ne-

kega gozdička, zagledam na travničku avstrijskega financarja. Imel je zeleno obleko, zato ga nisem opazil. Gleda me in nič ne reče. Pravim si: „Sedaj pa pamet!“ Grem naravnost do njega in mu rečem: „Hočete videti dokument?“ Pokima. Pokažem dovoljenje za „Sperrzone“. Pravi: „To ne velja!“ Razložim mu, da mora veljati za vso angleško zono. „Kaj imam v nahrbtniku?“ Razvežem ga in pokažem. Videl je zgoraj revščino in ni nadalje brskal. Če bi, pa bi našel blago za obleko iz Italije. Nato me vpraša, ali sem hotel iti v Italijo. Rekel sem mu: „Res sem mislil iti, sedaj, ko ste me dobili, grem zopet nazaj.“ Vsi pošteni kristjani, povejte: Ali sem se zlagal? (Res sem mislil iti in sem tudi bil — sedaj grem nazaj, kar je tudi res.) Nato sva se lepo pogovorila in povedal je celo to, da je bil med vojno na meji v Šentvidu, v mojem domačem kraju. Pokazal mi je pot, kod naj varno grem, da me ne vidijo Angleži.

V Sillianu sem se oglasil tudi pri mežnarici, organistovi ženi, ki je bila Slovenka. Povedala mi je, da so poleti Angleži dobili Franceta Cigana na meji in je bil več tednov zaprt. Ona da mu je pomagala v ječi in posredovala zanj.

V župnišču dobim kolo, se zahvalim, potem se peljem ves čas skupaj z Dravo, torej navzdol. Korajža, pamet, sreča in božja pomoč so me spremljali in srečno pripeljali nazaj v Škocijan.

Od pustolovskega potovanja v

Italijo se povrnem k rojakom beguncem v Vetrinj. Pot v Celovec so nam Angleži otežili. Razdrli so lesen most pod Tinjami, da bolj zavarujejo zaporni pas. Edina možnost je, da se peljem do med vojsko porušenega železniškega mostu, tam denem kolo na rame in se po zasilnih deskah med železnim ogradjem prerijem na drugo stran.

Junija 1945 so Angleži iz Vetrinja preselili vse begunce v Peggetz pri Lienzu. Taborišče je bilo veliko in kar dobro urejeno. Ker sem tja večkrat prišel in tudi kaj užitnega prinesel, sem tam imel svojo posteljo v baraki 55 tik ob Dravi. Takoj so ljudje začeli organizirati šolo in se z vsemi močmi pripravljali, da dobijo čim bolj primerno stanovanje za bodoča leta. Ker so čez leto dni taborišče preselili v Spittal ob Dravi, in se je tam nadaljevalo pri Lienzu začetno delo, vzamem obe taborišči kot enoto, da ne bom opisoval dvojnega.

Begunstvo in taborišča nujno prinašajo težave in nenaravno življenje: odtrganost od doma in domačih navad, stisnjenost, lakota in še marsikaj. Ob vsem tem ne ugodnem pa so Slovenci napravili v taborišču toliko dobrega, koristnega, bogatega in prav občudovanja vrednega. Naj navedem nekatere dejavnosti:

1. šole:

Poleg osnovne šole so ustanovili prvo slovensko gimnazijo v

Špital ob Dravi, leta 1948. Slovenska taboriščna gimnazija s takratnim ravnateljem Ovsenekom in profesorskim zborom. Ustanovitelj te gimnazije je bil ravn. Marko Bajuk pa je moral bežati iz taborišča, da si je rešil življenje, saj so ga slovenski komunisti zahtevali, da bi s tem uničili taboriščno šolstvo.

Avstriji s pravico javnosti. Vse učne knjige za osnovno šolo in gimnazijo sta prinesla dva dijaka skrivaj čez mejo, seveda v smrtni nevarnosti. Ravnatelj je bil znani glasbenik prof. Marko Bajuk. Gimnazija je imela 15 poklicnih profesorjev, 8 razredov, maturo pred komisijo. Maturanti so prejeli angleško-slovenska spričevala in s tem pravico do vseh univerz v Avstriji in drugih svobodnih deželah. Večinoma so maturanti odšli na graško univerzo in je tam študiralo 164 slovenskih dijakov. Tako so po dokončanem študiju odšli v tuji svet s trebihom za kruhom, tam dobili dobre službe in znanstveno delovali. Od teh živijo na Koroškem še štirje: dr.

France Vrbinc, inž. Jože Bavdaž, inž. Slavko Vrečar in inž. Zdravko Klinar. Maturant je bil tudi sedanjji torontski nadškof dr. Ambrožič.

2. obrtne šole:

Mladina je imela možnost, da se pripravi za tele bodoče poklice: ključavničarstvo, krojaštvo, šiviljstvo, čevljarstvo, usnjarstvo in knjigovezništvo.

Tudi ti so po izpitu prejeli diplome s pravico javnosti. Tako so tudi ti po izselitvi dobili službe ali si potem ustvarili svoja lastna podjetja.

3. knjige in časopisi:

Iz raznih virov so spravili sku-

paj prav veliko knjižnico. Izdajali so molitvenike, poučne in vzgojne knjižice, verski časopis in vsakodnevni Taboriščnik, ki je prinašal vse novice.

4. kultura:

Zaporedno so uprizarjali igre domačih in tujih avtorjev. Občudoval sem kakovost in iznajdljivost režije. Z veseloigro Pri belem konjičku so gostovali tudi v Celovcu v Kolpingovem domu. Posebno so se posvetili petju. Bilo je več zborov, osrednji zbor z 200 pevci je bil na taki višini, da so ga občudovali tudi Angleži. Dirigiral je Silvo Mihelič. France Cigan je s sodelavci pripravil močno vezano pesmarico z notami, ki je obsegala 250 narodnih pesmi. Bila je velika pomoč dijalkom in mladini.

5. mladinski dom:

V njem se je zbiralo 800 otrok, mladine, tam so se igrali, peli, imeli vzgojne tečaje in predavanja. Gojili so telovadbo in razne vrste športa.

6. skavtska

organizacija je imela 200 članov. Angleži so bili navdušeni nad njimi in jih podpirali.

7. planinstvo:

Zanimivo je bilo, kako so se navdušili za gore, saj jih je bilo polno okrog njih. Zavzeli so vse velikane Visokih Tur, zlasti so se vrgli na Grossglockner (Visoki Klek). To so opravljali ob revni

hrani in brez posebne gorske opreme. Z njimi sem tudi sam večkrat šel. Posebno sem bil ponosen, ko smo s prijatelji prišli na vrh Grossglocknerja (3897 m) 17. januarja 1946, torej sredi zime, ko kočja Adlersruhe ni odprta, in smo torej v enem dnevu morali priti gor in nazaj. Doživetje ob čudovitem vremenu, gledati vse zasneženo kraljestvo Alp, je nekaj, kar se ne da izraziti.

8. versko življenje:

Ni treba opisovati, saj je bilo vse taborišče ena sama verska idejna skupnost. Srce taborišča je bila kapela z brezjansko Marijo. Duhovnikov je bilo kakih 20. Sv. maše so bile vse dopoldne, zvečer razne pobožnosti. Poleg vsega dušnopastirskega dela duhovnikov moram izrecno pohvaliti salezijance (Lojze Luskar, France Cigan, Ivan Matko, Janez Rovar, Janko Mernik), ker so za dijake in mladino sploh storili toliko socialnega dela in jih tako pripravili za trdo življenje zunaj v svetu. Starosta Lojze Luskar je s svojim optimizmom, veseljem, praktičnostjo in ljubeznijo kot katehet in vzgojitelj tako pridobil mladino, da ga ne more pozabiti.

Tako je taborišče opravilo veliko poslanstvo, da so dobili ljudje bogastvo verskih, kulturnih in narodnih vrednot, s tem bogastvom odšli v širni svet, toda ostali zvesti veri in narodu.

Vinko Zaletel

Dušno pastirstvo v taboriščih na Koroškem

Podpisovanje zaobljube
Marijinemu brezmadežnemu srcu

Že v prvi številki Cerkvenih oznanil je objavljen poziv, naj slovenski begunci podpišejo zaobljubo, ki jo je napravil prevzvišeni gospod škof dr. Gregorij Rožman z nekaterimi begunci, ki so prvi pribežali v Lienz na Tirolskem.

Obljuba se glasi:

„Kraljici presvetega rožnega venca, Materi in Kraljici Slovencev, naši dragi Mariji Pomagaj obljubimo:

Če nas srečno pripelje nazaj v domovino, bomo z molitvijo, delom in žrtvami vse storili, da se v Ljubljani (v Zgornji Šiški) zgradi svetišče, ki naj bo ognjišče narodne pobožnosti -do Marijinega brezmadežnega Srca.

To je naša resna volja.

Naša ljuba Gospa, ki si v Fatimi izrazila željo, da se ves svet posveti Tvojemu brezmadežnemu Srcu, sprejmi milostno to našo obljubo. Prosimo Te, vrni nas vse begunce kmalu našim domovom in cerkvam.

V Lienzu ob osemindvajsetletnici Marijinih prikazovanj v Fatimi 13. maja 1945“

Velika večina beguncev je to zaobljubo z veseljem podpisala.

Na Gorenjskem veliko otrok ni

moglo prejeti prvega svetega obhajila. Zato se je takoj pričel tudi pouk za prvoobhajance. Vodil ga je g. Kopač Janez, duhovnik Misijske družbe v Ljubljani. Ko je odšel v Italijo, odkoder je šel pozneje na Kitajsko v misijone, sta to pripravo prevzela druga dva duhovnika.

Takoj ob prihodu slovenskih beguncev v taborišče Peggez se je vpeljala zadostilna pobožnost deveterih prvih petkov in petih prvih sobot. Večina beguncev se je teh dveh pobožnosti z veseljem oklenila in ju še danes goji.

Že takoj v začetku so begunci v velikem številu prejemale vsak dan sv. obhajilo. Hostije so pekle sestre dominikanke v Lienzu. Samo v taborišču se je porabilo vsak teden okoli 3.500 malih hostij. Tega redovnice v začetku kar niso mogle razumeti. Zdelo se jim je to skoraj nemogoče. Poudariti pa moramo, da je veliko beguncev prejemale sv. obhajilo tudi v župnijski cerkvi v Tristachu, kjer je bila v začetku vsak delavnik sv. maša zjutraj ob osmih za begunce; ob nedeljah pa ob desetih dopoldne sv. maša s pridigo, popoldne ob štirih pa krščanski nauk. Obe službi božji sta bili tako obiskani, da niso mogli vsi begunci v cerkev.

V taborišču pa so bile ob nedeljah službe božje s pridigo ob 6., 7. in 8,30. Zadnja služba božja je bila predvsem za mladino. Zvečer pa je bil pred zasilno kapelo na prostem rožnj venec, nato pa večerna molitev za mladino.

Devetdnevnica v čast fatimski Materi božji

Od 21. julija do 29. julija leta 1945 je bila na splošno željo beguncev desetdnevnica v čast fatimski Materi božji. Vsak dan je bila ena sv. maša v namen desetdnevnice; po njej smo molili begunsko molitev v čast Materi božji, ki jo je zložil naš prevzvišeni gospod škof. Takole se glasi:

„Brezmadežna Devica, Mati božja Marija, ki si s svojim sinom Jezusom in čistim ženinom svetim Jožefom okušala bridkost begunskega življenja, po tvojem brezmadežnem Srcu ponižno darujemo usmiljenemu Bogu vse težave, skrbi in bridkosti begunstva v spravo za grehe našega naroda in te z vsem otroškim zaupanjem prosimo, posreduj pri svojem sinu Jezusu, da skrajša dneve našega izgnanstva in nam pošlje svoje angele, ki naj nas kmalu pripeljejo zopet domov.

Pomagaj nam, da bomo doma tako živeli, kakor smo ti obljubili, in spolnili dano obljubo. Amen.“

Ta molitev se je molila tudi zvečer po rožnem vencu. Dan pred sklepom desetdnevnice (28. julija 1945) smo nameravali imeti v žup-

nijski cerkvi v Tristachu celodnevno češčenje presv. Rešnjega Telesa, ob sklepu desetdnevnice (v nedeljo 29. julija 1945) pa prirediti romanje k fatimski Materi božji v Thurnu pri Lienzu.

Desetdnevnica se je lepo izvršila. Večina beguncev je ob tej priliki tudi prejela sv. zakramente. Toda češčenja presv. Rešnjega Telesa in romanja k fatimski Materi božji zaradi stroge zapore taborišča in prepovedi izhoda iz njega ob sklepu desetdnevnice ni bilo. Oboje se je preložilo na poznejši čas.

Stanovska predavanja

Nekaj doraščajočih fantov in deklet ni obiskovalo zaradi nemške okupacije zadnjih let ljudske šole. Dom jim pa tudi ni dal primerne verske vzgoje. Zato so se vpeljala stanovska predavanja za fante in dekleta. V petek 17. avgusta so se začela za fante, 22. avgusta l. 1945 za dekleta. Profesor verouka dr. Rudolf Hanželič pa je istočasno začel staršem predavati o temeljnih načelih vzgoje. Namen vseh teh predavanj je bil dati vsem stanovom trdno podlago za versko-nravno vzgojo.

Prvo sveto obhajilo — 55 otrok

19. avgusta je bil v taborišču velik praznik — 55 otrok je med osmo sv. mašo prejelo prvo sveto obhajilo — na prostem. Ganljiva je bila slovesnost, tudi cvetja in vencev ni manjkalo. Pogrešali pa smo zvonov domačih župnijskih

cerkva in slovesno donečih orgel, ki bi slovesnost še povzdignili. Pred slovesnostjo prvega sv. obhajila je bila blagoslovljena nova, prav lepa slika Marije Pomagaj z Brezij, ki jo je naslikal slikar Friderik Jerina.

Povabljeni so bili tudi starši in sorodniki prvoobhajancev ta dan k sv. obhajilu. Popoldne ob petih je bila v dvorani baračke št. 25 akademija na čast prvoobhajancem, njihovim staršem in sorodnikom. K proslavi so bili povabljeni tudi drugi taboriščniki.

Spokorna procesija k fatimski Materi božji v Thurnu pri Lienzu

26. avgusta l. 1945 popoldne je bila spokorna procesija k fatimski Materi božji. Cerkvena oznanila z dne 31. 8. 1945, šte. 9, o njej poročajo:

„Ko smo opravili devetdnevnicu v čast fatimski Materi božji in podpisali obljubo, da bomo sodelovali pri zidanju nove cerkve v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu, če se srečno vrnemo domov, smo se tudi zavezali, da bomo skupno romali k fatimski Materi božji v Thurn. Šele v nedeljo 26. avgusta 1945 smo tudi to obljubo izvršili.

Že ob dveh popoldne se je začela vsipati iz taborišča velika množica beguncev. Mnogo meščanov v Lienzu se je čudilo in zanimalo, kam gre vsa ta množica v vročem popoldnevu. Kmalu so našli odgovor. Po molitvi rožnega

venca se je iz župnijske cerkve v Lienzu začela ob treh viti veličastna procesija mož, fantov, žena, deklet in otrok proti Thurnu. Med procesijo smo z rožnim vencem v rokah prosili Marijo, naj skrajša dneve našega izgnanstva in naj nas kmalu pripelje zopet domov.

V Thurnu se je vsa množica zgrnila okoli lepo okrašene slike Materje božje na trati nad cerkvijo. Naš pevski zbor je krasno zapel pesem „Mati dobrega sveta“. Potem je imel msgr. Matija Škerbec pretresljiv govor, v katerem je Mariji potožil vse gorje, ki nas je zadelo, ter jo v imenu vseh beguncev prosil tolažbe, pomoči in rešitve. Po litanijah Materje božje, ki jih je pel mogočen zbor duhovnikov beguncev, smo se potolaženi vračali z zaupanjem v srcu, da nam bo Marija, beguncev Tolažnica, pomagala.“

Celodnevno češčenje presv. Rešnjega Telesa v Nussdorfu pri Lienzu

2. septembra leta 1945 je bilo celodnevno češčenje sv. Rešnjega Telesa v Nussdorfu. V Tristachu se ni moglo vršiti, ker je narastla Drava odnesla most, ki je vezal taborišče s Tristachom. Ob 10,15 je bila sv. maša, potem so po določenem redu molili begunci vseh stanov. Cerkvena oznanila z dne 7. 9. 1945, št. 10, poročča o tem češčenju takole:

„V nedeljo (2. 9. 1945) smo imeli v župnijski cerkvi v Nussdorfu

celodnevno češčenje. Z vsem zaupanjem smo se zatekali k Njemu, ki v neskončni ljubezni in ponižnosti noč in dan prebiva v tabernaklju. Ta dan nam je obujal spomine, kako smo romali v domačo cerkev k češčenju in zakramentom. Domača cerkev je ostala v domovini. Z nami niso šli naši domovi, naša polja in gozdovi. Šel pa je z nami Bog.“

Devetdnevnica

v čast Materi dobrega sveta

Od 1. do 9. septembra l. 1945 smo imeli na željo mnogih beguncev devetdnevnico v čast Materi dobrega sveta za zastopnike držav, za pravično ureditev sveta in razmer v naši domovini.

V nedeljo 9. septembra 1945 popoldne je bila na prostem (na vzhodni strani taborišča) tekma šolske mladine iz krščanskega nauka. Otroci so na vsa vprašanja lepo odgovarjali, da so se jim odrasli čudili.

Razvade v taborišču

V taborišču je bilo tudi okrog 400 Rusov. Nekateri so bili npravo zelo pokvarjeni. Ne samo moški, tudi ženske so se kopale kar gole. Kopališče je bilo skupno in odprto. Rusinje so nastopale pri zabavnih prireditvah v skrajno nedostojni obleki. Že Cerkevna oznanila z dne 19. 7. 1945, št. 3, svare pred kultom nagote, pred pomanjkljivo obleko na javnih prostorih in v barakah in pred nastopi deklet v nedostojnih oblekah.

Da bi begunce utrdili v dobrem in jih obvarovali pred pogubnimi napakami v duhovnem življenju, smo vpeljali vsak mesec duhovne obnove. Prva duhovna obnova za moške je bila 15. septembra l. 1945 od petih do sedmih zvečer, za ženske pa v nedeljo 16. septembra l. 1945 od 4. do 6. popoldne.

Sv. Rešnje Telo

stalno v taborišču

Vsi verni begunci so v taborišču zelo pogrešali najdražjega zaklada — Jezusa v sv. Rešnjem Tlesu. Končno se jim je tudi ta največja želja izpolnila. Na praznik materinstva božje Matere (11. oktobra 1945) smo kar nepričakovano dobili v baraki XIV. prostor za kapelo. Hitro smo postavili oltar, pripravili tabernakelj in prostor primerno okrasili. Naslednji dan se je že naselil med nami Jezus — največji prijatelj in tolažnik beguncev. Ta dogodek so oznanila Cerkevna oznanila dne 12. oktobra 1945, št. 15, z besedami:

Pridi molit Jezusa

v sv. hostiji skritega

Srčna želja večine taboriščnikov, da bi imeli v taborišču sv. Rešnje Telo, se je izpolnila. V baraki XIV bomo imeli odslej stalno Jezusa, skritega v sv. hostiji. Radi ga prihajajmo molit! Skrbimo, da od jutra do večera Jezus ne bo nikdar sam! Kristus, kraljuj, Kristus, zmaguj! V hostiji sveti nam gospoduj!“

Na praznik Kristusa kralja (28. oktobra 1945) je bila v dvorani barake XXV proslava v čast Kristusu kralju.

Duhovne vaje

Da bi navdušili vse stanove beguncev za globoko duhovno življenje in jih odvrnili od nevarnih poti, smo priredili duhovne vaje. Od 5. do 11. novembra 1945 so bile duhovne vaje za dekleta, od 12. do 18. novembra 1945 za fante, od 19. do 25. novembra 1945 za žene, od 26. novembra do 2. decembra za može. Vsem so bila poslana posebna vabila. Na duhovne vaje so se pripravili vsi stanovi s tridnevnicco, v kateri so prosili za uspeh in božji blagoslov. Prve duhovne vaje so prinesle vsem, ki so se jih udeleževali z dobro voljo in s pripravljenimi srci, mnogo duhovnega veselja in verskega navdušenja. Nekaterim, teh je bilo zelo malo, je pa vse to začelo presedati. Začela se jim je buditi vest. Ker se niso hoteli zbuditi iz verske mlačnosti in zapustiti poti, po kateri so bili navajeni hoditi, so se začeli v zadregi jeziti nad „klerofašizmom, črno policijo in črno ozno“. Toda to nas ni strašilo. Šli smo po načrtani poti naprej, da ohranimo čim več beguncev zvestih Bogu, Mariji, Cerkvi in domovini.

Moške nedelje

Vsako prvo nedeljo v mesecu so Cerkevna oznanila vabila može in fante, naj med sv. mašo ob sed-

mih prejmejo sv. obhajilo. Med to službo božjo je vedno pri maši prepeval moški zbor. Možje in fantje so prihajali v velikem številu k skupnemu sv. obhajilu.

Na praznik vseh svetnikov in ob spominu vseh vernih duš so begunci z duhovščino pomnožili svoje molitve za pokojne, posebno za tiste, ki so padli kot žrtve brezbožnega komunizma. Duhovniki so v osmini vernih duš maševali: za rajne sorodnike vseh beguncev, za rajne slovenske duhovnike, za rajne domobrance, za vse slovenske vojne žrtve, za vse rajne Slovence, za vse rajne begunce, za vse pomorjene Slovence in za vse rajne pozabljene.

Red službe božje

Red nedeljske službe božje je bil v začetku v taborišču take: Sv. maše s pridigo so bile ob 6., 7. in 8,30. Sv. maša s pridigo je bila tudi v župnijski cerkvi v Tristachu ob desetih dopoldne, popoldne ob štirih pa krščanski nauk. Ko je 9. avgusta po silnem neurju Drava silno narastla, je okrog devete ure zjutraj odnesla most, je bilo konec s to službo božjo v Tristachu in se je odtlej tudi nedeljska maša vršila v taborišču. Prav tako tudi popoldanski nedeljski krščanski nauk.

Z nedeljo 4. novembra 1945 se je vpeljala ob 8. služba božja za ljudsko šolo, ob devetih pa za gimnazijo. Tako so bile potem sv. maše s pridigo ob nedeljah ob 6., 7., 8., 9. in 10.

Nova maša

Leto 1945 smo končali s slovesnostjo nove maše. V nedeljo 30. decembra l. 1945 je v našem taborišču opravil prvo sveto daritev novomašnik p. Rudolf Pivko, frančiškan. Novomašniku nismo mogli dati zemeljskih darov. Poklonili smo mu le duhovne darove: sv. obhajila in sadove svetih maš. Molili smo tudi ob tej priložnosti, da bi Bog med nami obudil veliko duhovniških poklicev.

Dne 29. decembra 1945 je bila duhovna obnova za moške in fante, za žene pa 30. decembra ob treh, za dekleta pa ob petih popoldan.

Za božične praznike nam je poslal prevzvišeni gospod škof krasno božično, ob koncu leta pa tolažilno novoletno voščilo. Obojno voščilo je priobčeno v Cerkvenih oznanilih.

Od starega leta smo se na po-

seben način poslovili in na poseben način tudi v novo leto stopili. Katoliška akcija je organizirala vso noč od devetih zvečer do petih zjutraj skupno molitev po barakah. Vsako uro ponoči je v tem času molila ena družina, oziroma prebivalci ene sobe v baraki. Namen teh molitev je bil: dati zadoščenje za vse žalitve v preteklem letu, zagotovitev božjega varstva v novem letu. Velika večina beguncev se je pridružila našemu poslavljanju od starega leta in vstopu v novo leto. Nekaj pa jih je bilo med begunci taktih, ki so nam očitali versko prenapetost. Kdo je imel bolj prav, bo razsodil Bog. Kdor z Bogom začne in tudi konča, ne bo osramočen. To je naše upanje ob koncu leta 1945 in v začetku leta 1946. Bog bodi z nami, varuj nas po Mariji!

France Pernišek

„Duhovne vse postreljajte...“

Besede, ki se kotalijo po slovenskem tisku...

Bilo je 1. oktobra 1942 nekje na Slovenskem, ko jih je neka roka napisala v pismu komisarju glavnega štaba partizanskih čet Iva-

Op. Dž: Edvard Kardež je 1. oktobra 1942 pisal vrhovnemu poveljniku partizanske vojske Ivanu Mačku-Matiju: „Duhovne vse postreljajte. Prav tako oficirje, intelektualce itd. ter zlasti tudi kulake in kulaške sinove.“

na Mačku. Ni ga količkaj osveščena Slovenca, ki ne bi vedel, čigava je bila tista roka.

Je najti v slovenski zgodovini grozljivejši stavek? Kaj je v primeri z njim tisti „Pogine naj pes“, ki se je zdel profesorju Slodnjaku tako vnebovpijoč, da ga je vzel za slab naslov svojemu romanu o Levstičku? Tisto je bilo lahko samo metafora od strani človeka, ki bi morda v treznejšem razpolože-

nju dal lačnemu Levstiku jesti in piti...

„Duhovne vse postreljajte!“ pa ni bilo rečeno v prisposodbi. Naslovnik omenjenega pisma se ni razumel na metafore. Razumel se je samo na gol stil operativcev revolucije. Streljati je zanj pomenilo streljati, pomenilo je svinec in kri, v imenu Josipa Visarjonoviča Stalina.

Pred leti sem v nekem zapisu poskusil naštetih nekaj civilizacijskih pobud, ki jih slovenski narod dolguje slovenskemu duhovniku, od prve knjige do prve gimnazije, od prve hranilnice do prve planinske kočje. Klerikalizem je v tistem zapisu zaznal samo neki slovenski cerkveni dostojanstvenik. Dejansko je šlo za suho naštevane dejstev, kakor če bi našteval športne dosežke nekoga. S čimer še malo ne bi hotel reči, da so vsi drugi tekmovalci kruljavi.

Tistih dejstev ne bi mogel zanikati niti človek, ki je ono streljanje naročal. On manj kot kdorkoli, saj je ista roka, ki je ukazovala počezno pobijanje duhovnikov, komaj kakšno leto prej napisala knjigo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Torej vprašanja, v katero je bila slovenska duhovščina kolikor toliko ustvarjalno vpletena, če se spomnimo na Trubarja, Pohlina, Vodnika, Slomška, Gregorčiča, Ivanocyja, J. E. Kreka, Aljaža, Jegliča, Korošca, Sedeja, Jurco, Ščeka, Finžgarja, Janžekoviča...

Kaj je torej s tisto knjigo, ki je

hotela postati katekizem odrešene slovenstva? Je šlo samo za brezdušno marksistično šolsko nalogo na kakšnem kominternskem seminarju? Za proizvod steklenega leninizma? Ali pa je le bilo v tistem pisanju nekaj, kar za Stalinovo religijo ni obstajalo — iskra ljubezni, resnične ljubezni do slovenskega naroda?

Kdo bi lahko ugovarjal: ni bil to isti človek, ki je malo pred spoprom Jugopartije z Informbirojem izjavil sovjetskemu ambasadorju, da je sam za to, da bi Slovenija postala ena od republik ZSSR?

Kdo drug bi moža zagovoril: saj gre tudi za istega človeka, ki je idilično nabiral gobe, ki ga je kdaj zaneslo v kartuzijo Pleterje, ki je šel obiskat svojega bivšega kateheta, ko je ta slavil stoletnico...

„Duhovne vse postreljajte...“

No, da je pisec te sintagme tisti Slovenec, ki je prispeval največ k svetovnemu humanizmu, to šalo bo pač kristjan prepustil Josipu Vidmarju in njegovi duhovni športnosti. A prav tako se na tisto streljanje ne bo obešal z zagrizenostjo, ki ne pozna odpuščanja. Če bo pogledal v globino svoje vere, bo kvečjemu pomiloval roko, ki je mogla napisati, kar je napisala, samo v hipu obsedenosti. In bo imel misel usmiljenja za tisti trenutek, ko je pisec ukaza: — „Duhovne vse postreljajte“ — zagledal tiste tri besede prevedene v jezik večnosti.

Alojz Rebula

Pogovor z Marijo Ivano Tekavec o njeni dejavnosti na Koroškem

Absolventka pravne fakultete Buenosaireske univerze Marija Ivana Tekavec iz Sam Justa je bila od decembra 1989 do oktobra 1990 na Koroškem, se tam povežala s slovensko skupnostjo in se v njej udeleževala. Pogosto je potovala tudi v Slovenijo in navežala stike z mnogimi javnimi delavci demokratičnega tabora. Pred odhodom v Evropo je bila zvezna predsednica Slovenske dekliške organizacije v Argentini, na odru je postavila nekaj nepozabnih gledaliških likov, živo in kritično spremlja tudi vsa dogajanja v naši skupnosti in v Sloveniji ter zamejstvu.

Kdo te je povabil na Koroško in s kakšno nalogo?

Privoljni cilj vožnje je bilo potovanje v Italijo. Zaradi raznih zapletenosti se ni uresničilo in tako sem po osebnih stikih in po dogovoru s Katoliškim delovnim odborom (KDO) bila povabljena h Katoliški mladini (KM) kot delovna pomoč na honorarni bazi v poklicnem tajništvu. KM je odvisna od krške škofije in od tam tudi dobiva glavne fonde za njeno delovanje. Moja naloga v okviru KM je bila najprej izdelava in oblikovanje dvojezične (nemško-slovenske) mladinske cerkvene pesmarice in razvoj tematike slovenske narodne pripadnosti: ohranjanje slovenstva, slovenska narodna zavest.

S kom si se spoznala in povežala na Koroškem?

Obenem mi je ta honorarna služba odprla koroška vrata. Spoznala sem ogromno mladine, duhovnikov, redovnic, zgodovinarjev, kulturnikov, umetnikov, pisateljev itd. Nekateri so celo stari znanci Slovencev v Argentini; z drugimi sem tudi navežala trajne stike. Med njimi, jasno, štejejo sodelavci KDO-ja: dr. Verbinc, Janko Merkač, Vinko Ošlak, Hanzi Sticker (bil je moj „šef“), Andreja Lepuschitz; osebnosti tamkajšnjega političnega življenja kakor Karel Smolle, Zdravko in Valentin Inzko in drugi

javni delavci za slovenstvo kakor mons. Jože Kopečnik, dr. Vospernik, dr. Zerzer, Hanzi in Franci Tomažič, dr. Koren, dipl. inž. Kattnig in še toliko drugih. Zmeraj mi je bilo zoprno naštevati imena, ker jih stalno pozabljam in to je pomavadi povod za zamero.

Kakšen je pomen Mohorjeve v Celovcu, kot si ga ti videla?

Pomen je še zmeraj velik, ker se Mohorjeva družba trudi za izdajo kvalitetne literature ter za povezavo Slovencev po svetu. Žal, so za nas ta dela mnogokrat nedostopna zaradi tukajšnjih gospodarskih razmer. Glede dela sem pa v nekaterih posameznih primerih opazila, da včasih prevladuje ekonomski objekt nad človeškim subjektom. Res škoda, ker to od vzame del tradicije Mohorjeve družbe. Na vsak način je delo, ki ga Mohorjeva opravlja, resnično velškansko.

Kako je prišlo do tvojega sodelovanja pri volilni kampanji Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) oz. Demosa v Sloveniji?

Začelo se je pravzaprav v prvih dneh mojega prihoda, ko sem spoznala izredno osebnost, prof. Lojzeta Peterleta, in tako kot prva Slovenka rojena na tujih tleh podpisala prijavnico stranke Slovenskih krščanskih demokratov. Po tem srečanju je bilo še mnogo drugih in nekega dne me je prof. Peterle povabil v Slovenijo, kjer naj bi Demos imel predvolilni shod, češ, naj kot mlada Slovenka iz emigracije pozdravim navzoče. In tako se je začelo.

V katerih krajih si govorila na volilnih shodih? Kdo so bili drugi govorniki?

Ni bilo veliko krajev, a moram reči, da so bili ti shodi res posebni, vsak zase: Domžale, ker je bil prvi nastop; Kranj, zaradi števila ljudi in originalnosti — pripeljali smo se s fижakarji do velikega odra pod Prešernom — in nazadnje še sklepno volilno zborovanje v Ljubljani tudi pod Prešernovim spomenikom, kjer že ni bilo dvomov o zmagi.

Govorniki so prihajali iz vseh koncev Slovenije kakor tudi iz zamejstva. Koroška in Primorska sta javno podpirali prve plovajne svobodne volitve. Slovenci po svetu so tudi spremljali ta proces z različnimi akcijami. Udeležili so se predsedniki strank, ki sestavljajo Demos, kakor tudi najbolj izraziti predstavniki teh strank in povabljeni gostje kot Karel Smolle, Bojan Brezigar, in jaz.

Kaj si ti posebej priporočala?

Ne bi rekla, da je bilo priporočilo, pač pa beseda poguma, naj jih ne bo strah, kajti čas nezaupanja je mimo, vabilo, naj se udeležé volitev — ker te niso obvezne — in zagotovilo, da v prelomnih časih niso sami, vsi Slovenci na to gledamo z velikim upanjem, potrebno je zgraditi novo Slovenijo.

Kako si se pri tem delu počutila?

Presenetil me je sprejem na teh zborovanj. Vsaka dobra beseda, vsaka pogumna podpora je bila dobrodošla. Veliko ljudi, ki je pri tem sodelovalo, ima znance v Argentini; pri.

bližali so se in spraševali, če poznam tega ali onega, ki je po vojni odšel v Argentino. Drugi so se pa približali, da bi si ogledali rojakinjo in vprašali, kako je možno, da po 45 letih še ohranjamo materinščino pod Južnim križem. Večina ni vedela za naš obstoj, o zvestobi koreninam in da podpiramo demokratični proces v Sloveniji. Odnos sem enkratno doživeti in toplo zahvalo, ker vedo, da niso sami.

Katere vodilne osebe iz vrst SKD in drugih strank Demosa si osebno spoznala?

Najprej Lojzeta Peterleta, ki je bil predsednik SKD in je sedaj prvi minister Slovenije. Moram reči, da je izvrstna osebnost: oseba, ki živi po krščanskih vrednotah in načelih, ki ima krasno družino ter je izjemen politik. Oseba, čigar popularnost raste iz dneva v dan. Označila bi ga kot umirjenega, zavestnega in izredno delavnega.

Ja, zdaj smo pa zopet pri imenih! Navedla jih bom samo nekaj, s katerimi sem se osebno spoznala: Izidor Rejc, France Bučar, Dimitrij Rupel, Ivan Oman, Marjan Podobnik, Janez Dular, Peter Reberc, Spomenka Hribar, Jože Pučnik, Andrej Capuder, Igor Bavčar, Janez Janša, Rajko Pirnat; in bi lahko še naprej naštevale, ker bi morala dodati še imena izven ožjega političnega kroga, ki pač tudi pomagajo na vse mogoče načine, da bi se uresničila notranja sprememba Slovenije, od verskega tiska (Janez Gril, Drago Klemenčič, Drago Ocvirk, Ivan Štuhec) do kulturnikov in drugih osebnosti.

Posredovala si za prihod in predavanje zgodovinarja Nikolaja Tolstoja na Koroškem in nato še v Ljubljani. Kako si pri tem sodelovala?

Organizirali smo z g. Kopeinigom Tolstojev obisk na Koroško, kjer je imel predavanje v Domu v Tinjah. Nato se mi je zdela izredna prilžnost, da bi Tolstoj predaval tudi v Sloveniji, o kateri je toliko pisal. Najprej je bilo treba uskladiti datume, obiske in predavanja, potem sem uvedla še stike s stranko Slovenskih krščanskih demokratov in hitro smo pripravili celoten program z velikim uspehom. Paradokсно: grof Tolstoj je govoril o komunističnih pokolih v dvorani „španskih borcev“! Dvorana je bila nabito polna in prisotni so bili tiskovni mediji in televizija. Na Koroškem je bil poudarek govora na razvoju sodnega procesa, ki ga Tolstoj trpi v Angliji. V Ljubljani pa je bila teža predavanja na zgodovinskih dogodkih. Bilo je pretresljivo. Prvič v povojni Sloveniji so se vrstila pričevanja pred mikrofonom. Neki gospod je izjavil: „Jaz sem bil domobranec in to pomovim, tudi če me zdaj tukaj zaprejo“. Tisti, ki so se počutili zapostavljeni v družbi, so imeli možnost izpovedati svoje trpljenje in resnico.

Kakšno je bilo tvoje počutje, ko si ga spremljala na grobišče v Kočevski Rog?

Kočevski Rog... Petkrat sem bila tam in nisem še prebolela občutka tesnobe, ki ga povzroča kričeča tišina kočevskih jam. To je del slovenske zgodovine, katere del smo tudi

mi, mladi. Poslanstvo potomcev političnih emigrantov se ni spremenilo in se tudi ne sme: pričevanje je še zmeraj naša naloga. Kar seveda ni isto kot maščevanje ali stalno premlevanje pozabljenih dogodkov, kot nekateri danes izjavljajo.

Ali je Tolstoj dobil kaj novih podatkov v Sloveniji?

Veliko novih podatkov je dobil. Ne toliko v Sloveniji kot v drugih republikah Jugoslavije. Tolstoj je prvi snemal intervju s S. Dubajićem. Ta je bil glavni poveljnik za povojne pokole v Kočevskem Rogu. Snemani trak je pričeval grozne izjave. Takrat je on štel 22 let in vsi, ki so takrat pobijali, so bili prostovoljci. On je tudi priznal, da je ukaz za pokole prišel od samega Tita. Seveda Dubajićeve besede nihče ne upošteva, ker pravijo, da ni uravnovešen in je poblaznel.

Mesec dni kasneje od Tolstojevega obiska me je klical Oliver Rees — najbolj znameniti direktor dokumentarnih filmov iz BBC-ja v Londonu. Pripravljala je film „Iz Vetrinja do Kočevja“. Nikolaj Tolstoj je bil eden od zgodovinskih svetovalcev. Organiziral sem jim primeren program in dovoljenja za snemanje.

Kako si ti doživela njegovo osebnost in delovanje?

Osebnost Nikolaja Tolstoja izražala prepričanje človeka, ki ve, kaj dela, in neutrudljivo vztrajnost človeka, ki išče resnico in jo hoče dokazati. Zaigral je svoje premoženje za ljudi, ki jih ni poznal; a ve, da je

vzrok njihove prezgodnje nasilne smrti nasprotovanje prekriki boljševidni revoluciji. Če Bog da, bo grof Tolstoj prišel v Argentino. Prejela sem njegovo pismo, kjer izjavi svoje želje, da bi spoznal slovenske rojalke v Argentini. Seveda, morali bi mu pomagati s stroški, a mislim, da ne bi smelo biti težav.

Govorila si pri žalni slovesnosti v Vetrinju za vrnjene in nato pomorjene domobrance in druge rojake. Kaj bi k temu pripomnila?

Žalna slovesnost v Vetrinju je bila lansko leto posebno pomembna. Novo izvoljena demokratska vlada je bila prisotna. Peterle je zagotovil: „Narod, ki je razdeljen, si ne more obetati jasne prihodnosti. Slovenska vlada bo storila vse tako za dostojanstvo mrtvih kakor za sožitje živih v imenu sprave... Mi ne govorimo več o razrednem sovražniku, o narodnih izdajalcih niti o sovražni emigraciji ali podobno o prej znanih sovražnikih... Poudaril bi še to: ko govorimo o spravi doma, bi radi, da bi podobni procesi potekali med našimi skupnostmi, ki so marsikje po nepotrebem ali umetno razdeljene zunaj Slovenije.“

Pričevanja beguncev, maša, ki jo je daroval g. Vinco Zaletel, beseda hčere emigrantov in domobrancev; pričevanje bivšega borca Stanislava Klepa ter besede Lojzeta Peterleta so sestavile spominsko proslavo. Maje besede so samo potrjevale način doračanja, ki sem ga imela v Argentini: ljubezen do Slovenije, do resnice in upanje v bodočnost.

Precej vpogleda si pridobila v stvarnost v Sloveniji in njene potrebe. Ali meniš, da bi skupina mladih Slovencev iz Argentine lahko pomagala pri duhovni in družbeni prenovi Slovenije?

Jaz bi rekla tako: Slovenija mora najti svojo pot z lastnimi močmi. Naša naloga pa je, da nudimo naše skušnje, in kar imamo, damo na razpolago, da bi do te prenove prišlo. Nedvomno, da bi skupina mladih odigrala važno vlogo. Glejte, danes je zelo nizek procent laikov, ki se udeležujejo v javnem življenju (kar je tudi razumljivo: nihče ni hotel pripadati Cerkvi, ker bi ga to avtomatično napravilo za „drugorazrednega državljan“; Cerkev je imela težave za javno delovanje), verouk šele zdaj dobiva množično razsežnost in zaenkrat tudi manjka katoliških društev. Očitno, dela je veliko, in prepričana sem, da je vsak izraz podpore, pričakovanja in zaupanja dobrodošel. Res je, da bi se morale nekatere strukture še spremeniti in rešiti je še treba nekaj praktičnih zadev, ki bi omogočale bivanje tistim, ki se odločijo za Slovenijo.

Ti si se najbrž vrnila v Argentino, da bi končala pravo na univerzi. Tvoji prijatelji in znanci v Sloveniji in na Koroškem so te vabili, da ostani tam oz. se vrni. Najbrž si v dilemi, kje bi delala za slovenstvo, v tej deželi ali v Sloveniji ali pa v kaki drugi državi.

Res je, konkretna ponudba je prišla iz Slovenije in Koroške. Morda

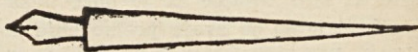
sem se tam preveč vživela. Videla sem, da je treba opraviti ogromno dela, in ravno to je bilo meni všeč. Izredno dobro so me sprejeli. Prijetno sem se počutila in hvaležna sem za možnost, ki mi je bila dana. Problematika razdvojenosti je komplicirana in obsežna. Tisti, ki imamo dve domovini, bomo stalno pred dilemo. A kaj drugega je življenje kot neprestano odgovorno odločanje za eno ali drugo stvar? Ni važno, KJE delaš, pač pa, KAJ delaš, v kaj daš svoj čas, energije in talente. Danes te Bog postavi tukaj, jutri te prosi, da se temu odpoveš in greš kam drugam. Živimo v svetu, ki nudi mnogo možnosti. Važno je le, da tam, kjer si, opraviš svoje delo in nudiš svojo razpoložljivost.

Ali bi želela kaj reči našim mladim ali drugim bralcem naše revije?

Najprej bi se rada zahvalila za pogovor. Človeku se ne nudi vsak dan taka prilika.

Potem pa samo stavek, kot da bi me glas premišljevala. Naši starši so zgradili čudež v Argentini. Mi sedaj predstavljamo tretjo ali celo četrto generacijo. Mene skrbi, kaj bo čez deset ali petnajst let. Dolžni smo vzdrževati in podati naprej, kar smo prejeli. Če tega ne storimo, bomo priče žalostne krivice: naša slovenska skupnost z vsemi vrednotami bo postala zaklad brez dediča.

Pogovarjal se je Jože Škerbec.

V družini

Vzgajajmo za ljubezen

Pogovarjajmo se

Igrati se z drugimi pomeni tudi pogovarjati se z njim. Igra in govorica sta tesno povezani; govorica sama neredko postane igre. Otroci radi pripovedujejo in prav tako radi poslušajo, če drugi kaj pripovedujejo. Predvsem pa se radi pogovarjajo o tem, kar jih zaposluje, kar jih notranje vznemirja. Radi bi povedali drugim, kar že vedo, pa tudi, da bi jim drugi potrdili njihovo znanje. Tako se sproščeno pogovarjajo med seboj o vsem, tudi o spolnih rečeh. Pri tem drug drugega spolno poučujejo. Dva primera:

Petletni Matija in štiriletni Aleš opazujeta pri igri, kako petletna Judita počepne na trato, da bi se polulala. Opazujeta jo. Aleš pravi začudeno: „Presneto, Judita sploh nima lulčka za lulanje.“

Matija odvrne: „Kako si neumnen. Judita mora lulati iz luknjice. Saj je vendar deklica. Deklice nimajo lulčka.“

Šestletni Tomaž, štiriletna Klavdija in triletna Marija se igrajo

na peskovniku. Mimo pride sosed, ki pričakuje otroka.

Tomaž pravi: „Gospa Breznik bo kmalu dobila dojenčka.“

Klavdija vpraša radovedno: „Kako pa to veš?“

Tomaž: „Nisi videla, kako debel trebuh je imela?“

Marija: „Gotovo je preveč jedla.“

Tomaž: „Ne govori neumnosti! V trebuhu ima dojenčka. Ko bo dovolj velik za otroški voziček, ji ga bo vzel zdravnik ven.“

Klavdija: „Ji bo tedaj trebuh počil?“

Tomaž: „Saj trebuh ne počni. Dojenček pride iz luknje med nogami, kjer se tudi lula.“

Klavdija: „Od kod pa to veš?“

Tomaž: „Mamica mi je povedala.“

Klavdija: „Tega pa ne verjamem.“

Tomaž: „Potem pa vprašaj svojo mamo. Bomo videli, kdo ima prav.“

Sproščen način, s katerim se otroci pogovarjajo o teh rečeh, kaže, da bi bilo odveč razburjati

se. Bilo bi neumno, če bi otrokom zabičevali, da se s sosedovimi otroki ne smejo pogovarjati o tem, kar smo jim loma povedali o spolnih zadevah. Saj otroka spodbujamo, da si širi znanje tudi na drugih življenjskih področjih, ker bo le tako obstal v svetu. Čemu bi se tu šli skrivalnice? Morda zato, ker nam je mučno pogovarjati se o tem z manj odprtimi starši? Saj se nam dovolj pogosto ponudi priložnost, da odprto in zaupno dopolnimo znanje otrok ali pa ga popravimo. Zato tudi tujih otrok ne grajajmo, če se z našimi pogovarjajo o spolnih rečeh.

Petletni Monika in Tanja sta prijateljici. Svoje punčke peljeta na sprehod. Monika vpraša Tanjo:

„Boš tudi ti nocoj položila na okno sladkor za štorokljo? Potem boš tudi ti dobila dojenčka.“

Tanja je presenečena nad Monikinim vprašanjem in hoče vedeti:

„Kaj pa ima štoroklja skupnega z dojenčkom?“

Monika: „Štoroklja vendar ponoči prinaša dojenčke v hišo.“

Tanja odgovori: „Moja mamica pa mi je rekla, da sem zrasla v njenem trebuhu in sem se potem rodila. To je mnogo lepše kot tvoja štoroklja.“

Monika sedaj premišlja, ali ima prav njena teta ali Tanjina mati. Doma pri kosilu poroča o pogovoru s prijateljico. Mati in teta se zgražata. Mati takoj steče k sosedu in ji očita, da ima „pokvarjeno“ hčer, ki je sedaj pokvarila

tudi njenega otroka. Tanjina mati se brani in pojasni, da je hčerka povedala samo resnico in da resnica ne more nikogar pokvariti. Monikina mati je prepričana, da otrok „tega“ še ne razume in da bi bil srečnejši brez tega „preuranjenega“ znanja. V prihodnosti se otroka ne smeta več igrati skupaj.

Čeprav so takšne reakcije danes vedno redkejše, v nekaterih predelih še lahko pride do njih. Pride do nasprotij, ki jih žal ne moremo preprečiti, ki pa nas ne smejo ovirati pri naših vzgojnih nalogah.

Tudi če naša hčerka plane v dnevno sobo, kjer so se ob kavi zbrale materine prijateljice in zavpije: „Mamica, mene pa srbi v nožnici!“ lahko s tem povzroči osuple obraze, hkrati pa nam ponudi priložnost, da se v okviru vzgojnih problemov začnemo pogovarjati o spolnih vprašanjih.

Do podobnih pripetljajev v družini lahko pride tudi, če zraven živi tašča ali katera druga starejša oseba. Tako je starejša gospa dejala svoji snahi, ki se je oblačila in slačila vpricho svojega otroka: „Ti ni dovolj, da so te svinjarije v revijah?! Sedaj jih počneš še ti doma! Boš že videla, kako daleč boš prišla s tem!“

Ne smemo pozabiti, da se je prav na tem vzgojnem področju mnogo spremenilo, zato skušajmo razumeti starejšo generacijo. Morda sklenimo, da bomo v takšnih primerih nekoliko zadržani. Pri ne-

izbežnih konfrontacijah pa mirno pojasnimo svoje stališče; morda damo babici brati te članke. Kljub oziru pa si bodimo na jasnem, da je vzgoja predvsem naloga staršev in ne starih staršev.

„Prijatelj otrok“

Tudi to je tema, o kateri se moramo pogovoriti z otroki. Po eni strani se danes v javnosti zelo zadržano govori o spolnih perverzijah; delamo se, kakor da bi jih ne bilo. Po drugi strani pa so seksualni delikti na otrocih v zadnjih letih marsikje vznemirili javnost.

Zato je pomembna naloga spolne vzgoje tudi ta, da zavaruje otroke pred ljudmi, ki jih lahko spolno zavedejo. Zato jim moramo pravočasno povedati, da takšne spolne stranpote pač obstoje. Kajti iz raziskav vemo, da pogosto postanejo otroci žrtve spolnih deliktov zaradi nevednosti. Neredko otroke motivira tudi spolna radovednost, da si „pustijo nekaj pokazati“.

V mnogih primerih gre namreč za ekshibicioniste, se pravi za ljudi z boleznim nagnjenjem, da v javnosti kažejo svoje spolne organe. Izkušnja je pokazala, da je najboljša zaščita pred ekshibicionisti celostna spolna poučitev. Če na primer deček ve, da bo nekoč imel „velik ud, porasel okrog in okrog z dlakami“, in ga je morda že kdaj videl pri očetu, ga ne bo mikalo, da bi radovedno gledal ekshibicionista. Praviloma se bo

hitro odstranil in doma poročal o dogodku.

Mnogo hujši od ekshibicionistov so tisti, ki nagibajo k spolni aktivnosti z otroki. Pred njimi moramo naše otroke zavarovati.

Zato je potrebno, da že majhnemu otroku povemo, kako lahko prepozna moralne zločince. Ne zadošča, da posvarimo otroka pred „hudobnim stričkom“. Ne glede na to, da je ta „hudobni striček“ pogosto zelo „prijazen“, da naklanja otroku veliko „časa“, „razumevanja“ in „naklonjenosti“, si otrok z abstraktnim „napravit ti bo kaj hudega“ ne zna predstavljati ničesar konkretnega. Za večino otrok je na primer sladkosnednost prav tako „huda“ kot „iz objestnosti kaj uničiti“. Otroku moramo jasno povedati: „So bolni moški, ki s prijaznimi besedami privabijo otroke k sebi, jih nato slečejo in opazujejo, prijemajo ali ranijo njihov spolni organ.“ Nadaljnje razlage so v tej starosti odevč.

Kako lahko zaščitimo svoje otroke?

Otroke bomo še najučinkoviteje zaščitili, e bomo upoštevali nekatere oblike vedenja in jih vcepili otrokom:

● Otroci se učijo, da so spolni odnosi med odraslimi in otroki prepovedani, ker otrokom povzročajo bolečino in jim škodujejo. Če starši ne pustijo, da bi se otroci igraje dotikali njihovih spolnih organov, se otroci učijo: na tem

področju ni mogoče navezovati stikov med otroki in odraslimi.

● Otrokom izrecno prepovejmo, da bi šli od hiše z drugimi ali stopili v njihov avto. To ne velja le za tuje ljudi. Tudi če hočejo vzeti otroka s seboj znane osebe in prijatelji, mora otrok vedno starše vprašati za dovoljenje. Zato jim recimo: „Z nobenim človekom ne smeš nikamor oditi, ne da bi prej vprašal očka ali mamico.“

● Otroci morajo vedeti: „Nobenemu otroku ali odraslemu ne smeš dovoliti, da bi te slekel ali se dotikal tvojega spolovila. Če kdo to poskuša, zbeži čim hitreje proč, domov, v bližnjo trgovino, kamor koli že, kjer so ljudje.“

● Otroci naj vedo, da morajo vedno povedati staršem, če jih je hotel odrasel človek tipati po spolovilu. Če je med starši in otroki zaupanje in otroci vedo, da se o vseh pripetljajih lahko pogovorijo s starši, ne da bi bili kaznovani, bodo radi poročali.

Osnovna pravila naj bi neizpodbitno veljala. Zato jih v določenih časovnih presledkih ponavljamo, zlasti pa tedaj, kadar otroci za dalj časa odpotujejo zdoma. Morajo jim postati tako samoumevna, kakor pogled na desno in levo, preden prečkajo cesto. Če je otrok poročal staršem o kakšnem moralnem deliktu, naj bi iz napačnega sramu ne molčali, marveč obvestili policijo. Morebitno zaslišanje otroka pa je odvisno od tega, ali je dovolj podatkov, ki bi omogočali identifikacijo krivca. V nasprot-

nem primeru vznemirjanje otroka in morebitni duševni šok nista v nobenem sorazmerju z rezultatom. V takšnem primeru je bolje, da obvestimo policijo, ne da bi vključili otroka.

Nazadnje lahko vzgojitelji zavarujejo zaupane jim otroke le tako, da spolne perverzije imenujejo s pravo besedo.

Kdor dvomi, da spolna zloraba otrok le-tem sploh škoduje, ali celo zagovarja spolne stike med otroki in odraslimi, ne bo mogel preprečiti telesnega in duševnega trpljenja, ki bo zaradi tega zadelo otroka.

Ne ozirajte se na to pomembno dolžnost pa naj bi se starši zavedali, da spolni perverznejši večinoma niso zločinci, ampak bolniki, ki jim lahko v bolnišnici bolje pomagajo kot v zaporu.

Dietmar Rost - Janko Bohak

Risala Bara Remec

Za mladino za mladino

DALJNA PRIPRAVA NA ZAKONSKO ŽIVLJENJE

Mladi ljudje veliko razmišljajo in sanjarijo o bodočem življenju v zakonu. Navadno ravno preveč sanjarijo, a se premalo pripravljajo v vsakdanjem življenju. Najprej gre namreč za daljno pripravo, ko je vstop v zakon še daleč. nikakor pa ni prezgodaj za ta korak tudi kaj storiti. Vprašajte poročene, pa vam bodo povedali, da se jim je vsaka stvar, ki so se je naučili ali si jo pridobili pred poroko, pozneje zelo dobro obrestovala. Pa naj gne za ta ali oni poklic, za oblikovanje značaja s popravljanjem njegovih hib in nenehnim razvijanjem dobrih lastnosti, za gojitev lepih medčloveških odnosov doma in drugje. Ne samo, da ni prezgodaj davno pred poroko na vse to misliti, pač pa je zadnji čas. Pozneje bo za večino stvari prepozno.

Na žalost se namreč v zakonu

obrestujejo ne samo človekove dobre lastnosti, ampak tudi slabe. In pozneje je zelo težko kaj več narediti za razvoj dobrih in zmanjšanje slabih. Preveč obveznosti zaposluje in bremenj mladi par, ki tudi ni več tako mlad, da bi se v lahkoto spreminjal, kot je to mogoče v dobi razvoja.

Kadarkoli torej gledate v duhu v prihodnost in se vidite v srečnem zakonu, si dopovedujte: Le toliko bom zadovoljen in srečen, kolikor si bom zdaj, danes, v tem času nabral dobrega in se otresel slabega — in nič več. Sreča v zakonu ni nikomur podarjena, ampak si jo je treba z velikimi ter dolgotrajnimi napori priboriti.

Da ne bo kakšnega nesporazuma, pogledjmo v vaše vsakdanje življenje. Če na primer doma zelo neradi pomagata in vas je treba ne vem koliko prositi za kakšno

majhno uslugo, boste v zakonu slabi zakonski tovariši. Zakaj zakon je v bistvu življenje v dvoje, kjer se sicer drug na drugega naslanjata, a predvsem drug drugega podpirata. Zato sta lenuh in sebičnež slaba kandidata za zakon. In če ste zelo vase zaprti in molčeči ter se ne trudite, da bi svoje misli, želje in občutke izražali, bo v zakonu zelo težko. Človek o človeku ve le toliko, kolikor mu le-ta o sebi pove, ker smo drug drugemu skrivnost. Zato molčeči ljudje, ki se ne znajo ali nočejo pogovarjati, v zakonu ustvarjajo vzdušje nezaupanja in nelagodnosti. Nesporazumov pa sploh ni mogoče reševati brez resnično odkritega pogovora. Treba se bo torej truditi za odprtost, posebno če vam le-ta ne leži. Seveda je to dolgotrajno, življenjsko delo, ki se ga pa ne smete ustrašiti, če res želite lep zakon, ne samo sanje o lepem zakonu.

Tako tudi v svojih odnosih do staršev, bratov in sester ter do drugih ljudi — sosedov, sošolcev, sodelavcev — lahko v duhu gledate sebe čez nekaj let kot ženo ali moža. Kakšna boš do moža ali kakšen boš do žene? Ne veliko drugačen, kot si zdaj do soljudi. Zakon ni čudežen mlin, ki bi človeka pre naredil. Če imaš težak značaj, boš prej iz njega naredil še težjega — zaradi zahtevnosti zakonskega in družinskega življenja.

Če pa se na zakon pripravljata kristjana, ki vesta, da je Bog posegel v človeško življenje in po-

sega iz zakramentom zakona tudi v zakon, potem ni priprave na zakon brez nenehnega razvijanja, poglobljanja in obnavljanja verskega življenja, pa naj gre za molitev, zrelo razumevanje maše in našega sodelovanja pri njej, krščanskega gledanja na spolnost in ljubezen, pravo vrednotenje zakramentov, posebno spovedi in obhajila. V bodočem zakonskem življenju bosta rabila globoko, trdno, živo in osebno vero, ki ne zraste čez noč in je tudi zakrament zakona ne podeli kar tako brez vajinega dolgotrajnega, da, dolgotrajnega truda.

Kakorkoli je zakon nekaj lepega — tudi to vam bodo zakonci, ki so si ustvarili dober zakon, potrdili — dostop do takšnega zakona ni „lep“, se pravi ni lahek in ni poceni. Odgovori si torej na vprašanje, ali se v zgoraj naštetih in seveda mnogih drugih vsakdanjih malenkostih resno pripravljate na zakon. Če se — bo dober in lep. Če ne — ni treba biti prerok, da napoveš, kako ne bo prida.

Vital Vider

Risala Bara Remec

Odpusti mi, Nataša!

Tri dni pozneje sem z drugimi člani operativne skupine posedal po čakalnici in dežural za primer, da bi nas poklicali. Okrog sedmih zvečer je zazvonil telefon pri Nikiforovu. Čez nekaj trenutkov je pritekkel iz pisarne in nestrpno zavpil: „Kurdakov, Kurdakov, takoj na pot!“

„Kam pa naj gremo?“ sem vprašal, ker sem zavohal akcijo.

„Na Zgornjo cesto,“ mi je odgovoril in mi dal hišno številko. Morda je kdo opazil kaj sumljivega na tistem naslovu ali pa je eden od vohunov odkril napovedano zborovanje in podal ovadbo. Kakorkoli že, zborovanje je teklo.

Hitro sem nagnal svoje fante na tovornjak in ukazal Viktorju, naj kar se da hitro vozi. Ali je bil Viktor najslabši voznik na svetu, ker je venomer tako brez potrebe tvegati, ali pa je bil najboljši voznik na svetu, kar je potrjeval s svojo neprestano sposobnostjo, da se je za las izogibal vsemu ostalemu na cesti.

„Izključi sireno!“ sem zavpil, ko sem se bližal cilju.

Prihrumeli smo po Zgornji ce-

sti, poskakali s tovornjaka, še preden se je ustavil, pohiteli k hiši in treskoma vdrli skozi vrata. Na naše veliko začudenje smo naleteli na same mlade ljudi. Niti enega starejšega ni bilo med njimi! Prišli smo sredi tajnega mladinskega zborovanja in jih popolnoma presenetili. Brž smo se spravili nadnje, jih zgrabili in suvali, udarjali po njih in jih pretepali.

„Tam je! Zgrabite ga!“ sem pokazal na mladeniča, ki je bil njihov vodja. Nekaj mojih fantov je skočilo k njemu in ga pričelo obdelovati. Ostali fantje so vsevprek udarjali po vernikih in se z njimi poigravali, kakor da bi bili borilne vreče. S pogledom sem hitro preletel sobo in zagledal nekaj, čemur sem komaj verjel. Bila je ista deklica! Saj ni mogoče! Toda bilo je res. Le tri noči prej je bila pri drugem zborovanju, kjer jo je eden od naših kruto zagnal v steno. Tokrat se mi je vtisnila v spomin — zelo lepo dekle z dolgimi, svetlimi lasmi, z velikimi sinjimi očmi in z nežno poltjo — ena najbolj naravno lepih deklet, kar sem jih kdajkoli videl.

Tudi Viktor jo je zagledal in zavpil: „Spet je prišla! Poglejte, fantje, da je zopet tukaj!“

„No,“ sem zaklical, „ni videti, da si zadnjič dobro opravil z njo, Viktor. Zdaj je vrsta na meni!“

Zgrabil sem jo in jo vrgel na mizo z obrazom navzdol. Dva sva ji strgala obleko s telesa. Moj pomagač jo je tiščal navzdol, jaz pa sem jo začel na vso moč tepsti z rdko in sem kar naprej tolkel po njej. Dlani so se mi razbolele od udarcev. Koža ji je pričela nabrekati, jaz pa sem jo še naprej mlatil, dokler nisem začutil koščkov krvavega mesa na svojih rokah. Ječala je, vendar se je borila sama s seboj, da ni zajokala. Da bi zadrževala krike, se je grizla v spodnjo ustnico, dokler si je ni pregriznila in ji je kri pricurljala po bradi.

Končno je pričela hlipati. Ko sem bil tako izčrpan, da niti roke nisem mogel več dvigniti za naslednji udarec in ko je bila njena zadnjica ena sama gmota zmaličenege mesa, sem jo porinil z mize, da je padla na tla.

Utrujen sem se ozrl naokrog, da bi videl, kaj počnejo drugi fantje. Mladi verniki so ležali vsevprek po razmetani sobi. Ker ni bilo razloga, da bi nadaljevali svoje početje in ker smo že prijeli njihovega voditelja, sem ukazal: „Nášega moža že imamo, zdaj zapišite še imena ostalih ljudi, potem pa gremo odtod!“

Ko smo prišli na policijsko postajo, nas je Nikiforov že čakal

na vratih z nasmehom in pozdravil: „No, otroci moji,“ je dejal, „vidim, da ste hitro opravili“

„Tukaj imate svojega moža,“ sem rekel in mu pokazal triindvajsetletnega mladeniča. Naglo ga je odvlekel v spodnje prostore na zaslišanje. Začel sem pregledovati imena ostalih mladincev, ki smo jih zasačili pri zborovanju. Razumel sem neumne stare ljudi, ki so bili okuženi z vero pred obdobjem komunizma. Toda, da mladi ljudje verujejo v Boga, tega pa ne. Bilo je pretežavno zame, da bi mogel kaj takšnega dojeti. To so bili vendar moji vrstniki, moja generacija. Bil sem potr.

Tisto dekle sem gotovo podučil. Še enkrat sem pogrjal Viktorja: „Nisi uspel, dečko stari,“ sem rekel. „Toda nocoj sem jaz poskrbel zanjo. Nikdar več ne bomo srečali te zvezdice.“

Naslednjega dne sem se javil na policijski postaji in vstopil ravno takrat, ko je Nikiforov zasliševal mladega voditelja, ki smo ga prijeli prejšnjo noč. Poslušal sem in se čudil Nikiforovi nadarjenosti. Izmenoma je uporabljal neusmiljeno strahovanje in menadno prijaznost ter s trdo in z usmiljeno taktiko zmedel in omajal mladega vernika. Počel je z njim, kar se mu je zahotelo.

„Ali veruješ v Boga?“

„Da.“

„Povej mi, ali si neumen, morda bedak ali pa samo nor?“

Mladi vernik je odgovoril: „Ne, gospod, nikdar ne boste razumeli,

zakaj verujem v to, kar verujem, ker moje verovanje ni nekaj, kar bi lahko povsem razložil. To je zato, ker Bog oživilja zaradi moje vere in zato živi v mojem srcu.“

Nikiforova je raznalo od jeze: „Zakaj trdiš, da ne morem razumeti? Ali misliš, da sem neumen? Tudi to knjigo sem bral,“ je rekel in pokazal na zaplenjeno Sveto pismo. „Mar misliš, da ne znam brati?“

Mladeniča smo prejšnji večer pretepli mi, tudi v jetniški celici so ga močno zdelali, toda na vprašanja je neomajno odgovarjal. „Morda res znate brati, toda da bi razumeli oznanilo božjega duha v tej knjigi, morate ne le gledati z očmi in poslušati z ušesi, temveč tudi s srcem.“ Ves zavzet sem poslušal. Kar je povedal, se mi ni zdelo prav nič jasno.

„Če jo berete le zato, da bi jo napadali,“ je dejal mladi vernik, „potem ne boste nikdar doumeli njenega sporočila. Samo Bog vam lahko odpre oči, da boste spregledali in razumeli to, v kar verujemo, ter da boste dojeli, zakaj smo pripravljene za svoje prepričanje žrtvovati vse, kar imamo.“

Nikiforov je tedaj popustil: „Moram priznati, da nekaterih stvari ne razumem.“

Mladi vernik je odgovoril: „Glejte, gospod, samj ste si odgovorili na lastno vprašanje. Ne razumete zato, ker ste si oči zatisnili pred resnico. Če bi Bogu odprli svoje srce, če bi odprli oči, da bi razumeli njegovo Besedo, bi postala

za vas prav tako resnična, kot je zame in za vse druge mlade ljudi. Zakaj ne sprejmete v svoje srce Gospodove Besede? Spremenil bo vaše življenje in —“

„Molči!“ je vzkrikel Nikiforov. „Samo ne pridigaj mi, ti norec, ali pa bom jaz spremenil tvoje življenje — za vedno!“ Pozval je stražo in mladega jetnika so odvedli nazaj v celico. Pozneje so ga za dolga leta poslali na prisilno delo v taborišče. Bil sem pri številnih zaslišanjih te vrste, vendar so se mi zdela vsa nesmiselna. Ti verniki nikoli ne odnehajo. Poskušajo spreobrniti celo policaje!

Nikiforov se je vrnil in mi dejal: „Ti ljudje so res nori.“ Pri trdilno sem mu prikimal.

Zanimalo me je, da bi zvedel kaj več o Nataši Ždanovi. Ker je mladinska organizacija odgovorna za mladino, smo vodili evidenco o vseh mladih ljudeh v okolišu. O njih smo imeli prav vse osebne podatke, kje so odraščali, kje so obiskovali šolo. Poiščal sem Natašino mapo in si jo ogledal.

Rojena je bila v okraju Donec v Ukrajini, v vasi Bačnaja. Njeni starši so bili združni delavci v Ukrajini in zelo revni. Ko je bila Nataša še majhna deklica, so jo poslali k stricu v Petropavlovsk, da bi živela v malo boljših okoliščinah. Tam je obiskovala šolo in maturirala na četrti šoli Maksima Gorkega, ki je stala v prvem okraju Petropavlovskaja

Po maturi se je z osemnajstimi leti zaposlila kot korektorica v ča-

sopisnem podjetju Petropavlovskaja Pravda. Ko sem prebiral njeno mapo, sem presenečen odkril, da je bila med šolanjem članica Kom-somola — Mladinske komunistične zveze — in da je bila tam dobra sodelavka. Dosje je izčrpno pripovedoval o vsem, kar se je pripetilo. Ko je končala šolanje, je padla v kremplje vernikom in se jim kmalu pridružila; šlo je za izvrsten primer, kako verniki lovijo ljudi v svoje strupene mreže.

Nato sem obiskal časopisno podjetje Petropavlovskaja Pravda in poizvedoval po njej pri njenih sodelavcih. „Izvrstna delavka je,“ je izjavil eden njenih nadrejenih. „Nikdar nismo imeli z njo nobenih težav. Je prijazna, zanesljiva, vredna zaupanja in odlična delavka.“ Takšna poročila so me vedno zmedla. Z drugimi delavci so bile težave, saj so se vdajali pijači, kradli so, bili leni in neučinkoviti. Kadarkoli pa sem izpolnjeval policijske obrazce za vernega človeka, so bile opombe o njegovem delu vedno: „izvrsten delavec“ ali „zelo dobre karakteristike“ ali „najbolj zaupanja vreden“ ali „nikoli pijan“. Značilno za vernike je bilo, da so bili vestni in marljivi delavci. Temu sem se nadvse čudil. Moja dolžnost pa ni bila, da bi se čudil, ampak da bi deloval.

„Zakaj vas pa to zanima?“ so me spraševali, ko sem poizvedoval o Nataši.

„Dvakrat smo jo odkrili na skrivnem zborovanju v ilegalni cerkvi, vernica je.“

Delavci so se spogledali. Bilo je prav tako, kot če bi dejal, da je gobava ali večkratna morilka. „No, zdaj, ko ste prišli z resnico na dan,“ je rekel eden med njimi — in vsul se je plaz pritožb. Nenadoma so vedeli povedati o njej le slabe reči.

V pisarni sem ji pustil sporočilo, da se mi mora v določenem času javiti na policijski postaji. Vedel sem, da jo bo to gotovo prestrašilo. To je bil tudi moj cilj.

Obotavlja je vstopila in sedla na stol nasproti moje pisalne mize. Opazil sem, kako je bila prestrašena. Kakšna lepota! In ona sedi tam, s sklonjeno glavo in strmi v tla. Vprašal sem jo, zakaj je vernica.

„Kaj pa naj bi bila?“ mi je odgovorila. „Pijanka? Ali cipa?“ Potem je vprašala: „Ste odkrili kaj slabega v mojih delovnih spričevalih?“

„Ne, ničesar,“ sem priznal.

„Zakaj torej nasprotujete mojemu osebnemu prepričanju? Sem mar komurkoli prizadela krivico?“

„Ne,“ sem odvrnil, „toda zašli ste na kriva pota, ker se družite z ljudmi, ki predstavljajo nevarnost za našo državo.“ Poučil in posvaril sem jo pred resničnimi težavami, če se bo še kar naprej držala svoje poti.

Na koncu sem opazil, da je nisem pretresel. Ponovno sem jo posvaril, da bo vse to zapisano v njenem dosjeju in da je ne smemo nikoli več odkriti med verniki.

Kljub očitnemu strahu mi je pri-

čela pripovedovati, zakaj veruje v Boga. Mislil sem, da bo pretepanje in nato zasliševanje na policijski postaji uredilo vso zadevo in da nam Nataša Ždanova ne bo nikdar več povzročala težav. Toda bila je izjemno dekle.

Med najinim pogovorom sem opazoval rane na njeni spodnji ustnici. Ugriznila se je, medtem ko sem jo pretepal. Kakšna škoda! Brazgotina je kazila njen sicer prelepi obraz. Če bi se le srečala v drugih okoliščinah, bi se lahko vnel za takšno dekle!

Ko sem zbral vse podatke, ki sem jih potreboval, in ko sem končal s podukom, sem jo na hitro in surovo odslovil. To je bilo le zato, da bi jo prestrašil. Čestital sem si k dobro opravljenemu delu.

Teden dni kasneje so nas poklicali na policijsko postajo zaradi novega nastopa proti tajni cerkvi. Tokrat je bilo zborovanje v neki hiši na Pograšni cesti. S tovornjakom smo odhrumeli tja. Bilo nas je le šest: Aleksander Guljajev, Vladimir Zelenov, Anatolij Litovenko, Viktor Matvejev, Nikolaj Oliško in jaz.

Ko smo prispeli na kraj zborovanja, sem razporedil stražarje in zaprl cesto. Vdrli smo v hišo in divje vihteli gumijevke.

Prestrašeni in zbegani verniki so se skušali razbežati in se zaščititi pred ploho udarcev. Soba za versko srečanje je bila majhna, zato je nastala prava gneča. Bilo je zelo hrupno — vpitje in kriki od vsepovsod. Tole pa ne bo

dolgo trajalo! In tedaj sem uzrl znan obraz. Nisem mogel verjeti! Tam je bila zopet ona — Nataša Ždanova!

Tudi drugi fantje so jo opazili. Aleks Guljajev se ji je približal z obrazom, polnim sovraštva in z visoko dvignjenim pendrekom.

Tedaj se je nenadoma zgodilo nekaj, česar ne bi nikdar pričakoval. Viktor je brez opozorila skočil med Natašo in Aleksa, tako da je bil z obrazom obrnjen proti nje-mu.

„Spravi se mi s poti,“ je zavpil Aleks.

Viktor se ni premaknil. Dvignil je svojo gumijevko in zagrozil: „Aleks, rečem ti, nikar se je ne dotikaj! Nihče se je ne bo dotaknil!“

Začuden sem prisluhnil. Neverjetno, Viktor, eden mojih najbolj grobih mož, ščiti vernico! „Umakni se!“ je zavpil na Aleksa. „Umakni se, ali pa ti bom jaz pomagal!“ Varoval je Natašo, ki je trepetala na tleh.

Aleks je ves razjarjen zaklical: „Sam zase jo hočeš, ali ne?“

„Ne,“ je Viktor zavpil nazaj. „Ona ima nekaj, česar mi nimamo! Nihče se je ne bo dotaknil! Nihče!“

Moral sem poseči vmes, in to hitro! Aleksov nasilni značaj bi lahko povzročil borbo. „Poglej, Aleks,“ sem zavpil in pokazal na drugega vernika, ki je skušal pobegniti. „Ujemi ga!“ Aleks se je zmedeno pognal za njim. Oddahnil sem si.

Viktor je še vedno stal z iztegnjenimi rokami in ščitil Natašo, da si ne bi niti Aleks niti kdo drug upal pristopiti k njej. Nataša je stala za Viktorjem, ne da bi prav razumela, kaj se sploh dogaja. Vsekakor je od skupine, kakršna je bila naša, pričakovala povsem drugačen nastop. Prikimal sem ji in ji dal znamenje, naj gre. Obrnila se je in hitro stekla ven. Pomignil sem tudi stražarjem, da so ji dovolili oditi.

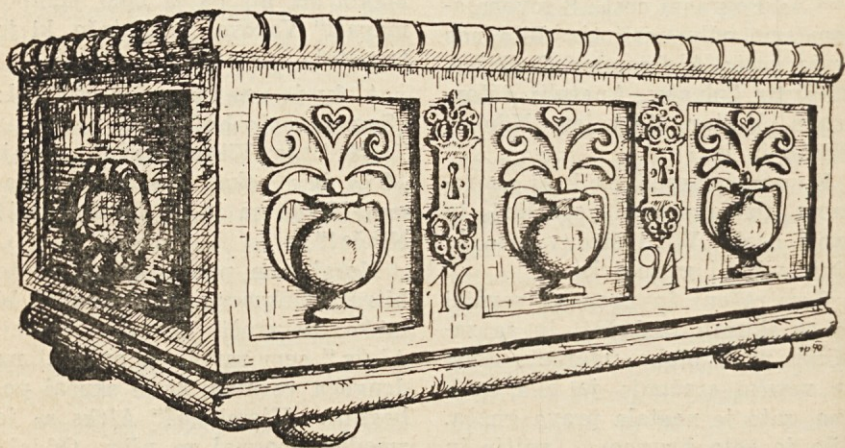
To je bil eden redkih trenutkov v mojem življenju, ko sem bil globoko pretresen. Bilo je podobno kot tedaj, ko je moj prijatelj Saša umrl v Bariševu. Nekaj je bilo na Nataši! Strašno smo jo pretepli. Posvarili smo jo in ji zagrozili. Prestala je neverjetno trpljenje, toda zopet se je vrnila sem. Celo Viktorja je pretreslo to spoznanje. Na njej je bilo nekaj, česar mi nismo imeli. Zaželel sem si, da bi

stekel za njo in jo vprašal: „Kaj je to v tebi?“ Hotel sem se pogovoriti z njo, vendar je že odšla. To junaško krščansko dekle, ki je prestalo tolikšno trpljenje v naših rokah, me je obenem ganilo in zelo pretreslo.

Kmalu zatem je Nataša zapustila Kamčatko in se vrnila domov v Ukrajino. Njeni sodelavci v časopisnem podjetju so jo tako zasmehovali in se norčevali iz nje, da ji je življenje postalo nezno.

Njen dosje sem poslal Zvezi komunistične mladine v njeni domači vasi v Ukrajini in skrbno vpisal podrobno poročilo o njenem verskem življenju.

Bil sem čudno žalosten, ker je odšla. Prvič sem začutil, da mor-da verniki le niso takšni norci in sovražniki, za kakršne sem jih imel. Nataša je zmedla vse moje predstave o njih.

Slovenski kmečki motiv - skrinja

IZ NAŠE KRONIKE

Pod okriljem SNO je 20. marca govoril v Slovenski hiši inž. Vitomil Gros, kranjski župan, o položaju in dogajanjih v Sloveniji.

Na kulturnem večeru SKA sta v veliki dvorani Slovenske hiše 23. marca govorili kulturna delavka in poslanka Spomenka Hribar in novinarka Alenka Puhar o pripravah na svetovni slovenski kongres.

Duhovne vaje je v Domu duhovnih vaj Mašlickrodt, Ruta 3, km 38,500, od 15. do 17. marca delalo 18 fantov; vodil jih je p. dr. Lojze Kukovica DJ.

Velikonočni obredi od cvetne do velike nedelje privabijo izredno veliko število rojakov k slovenskim opravilom. Za cvetno nedeljo napravijo žene in dekleta po naših verskih središčih lične butarice. V cerkvi Marije Pomagaj so bili obredi na veliki četrtek in petek ob 19. uri. Na veliki četrtek je pridigal prof. France Bergant, pel pa je mladinski zbor s Pristave pod vodstvom Anke Savelli-Gaser; na veliki petek je pridigal Anton Bidovec, pel pa mladinski zbor iz San Justa s pevovodjem Andrejem Selanom; na veliko soboto čez dan so dušni pastirji po okrajih blagoslavljali velikonočna jedila; na velikonočno vigilijo je pridigal delegat mons. Alojzij Stare, pel pa je zbor Gallus; zbor je vodila Anka Savelli-Gaser, orgljal pa je vse dni Ivan Vombergar; dušni pastirji so izmenjaje sodelovali pri obredih in spovedovali; mladina je v verskih središčih po

vstajenjskih mašah imela praznična mladinska srečanja.

Na sestanku Lige žena-mati v San Martinu je 20. marca predavala ga. Anica Loh o Belli Krajini.

Na sestanku Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši je 3. aprila predaval prelat dr. Alojzij Stare o slovenski skupnosti v Argentini v luči navodil sv. očeta argentinskim škofom v novembru 1989 in v januarju 1991.

Kreditna zadruga Sloga je imela 16. marca redni občni zbor. Letos šteje 2965 članov. Odbor za leto 1991 je naslednji: predsednik Božidar Fink, podpredsednik Ivan Makovec, tajnik lic. Marjan Schiffrer, namestnik Janez Teraš; svetovalci: Tone Podržaj, Miha Keržič, Janez Jenko, Marjan Kopač in Stane Mehle; namestnika: Mavricij Kočar in Roman Pišber; nadzornik dr. Anton Šimenc, namestnik Avgust Ježločnik in upravnik Marjan Loboda.

Razstava fotografij del arh. Viktorja Sulčiča je bila na 2. kulturnem večeru SKA v Slovenski hiši v soboto 13. aprila. Uvodne besede o Sulčiču in njegovih delih je spregovoril arh. Marjan Eiletz. Prikaz je obsegal zlasti tržnico v Buenos Airesu (Mercado de Abasto), stadion Boca Juniors in cerkev Srca Jezusovega v domu za ostarele v San Justu.

Slovenija, Slovenski svetovni kongres in mi je bila téma, o kateri je govorila Ivana Tekavec na mladinskem sestanku v Slovenski hiši v nedeljo 14. aprila.

KJE JE KAJ

LETO 58

JUNIJ 1991

OB JUNIJSKIH DOGODKIH	Naše žrtve — naši vzorniki (Marjan Loboda) Sveta vojska; Minil je tjak, minilo vse... (Zdenka Serajnik) ..... Junjska razmišljanja (Marko Kremžar) ...	257 260 261
VERSKI ČLANKI	Pobožnost do Srca Jezusovega za naš čas (slov. škofje) ..... Nekaj misli o prejetanju svetega obhajila (France Rozman) ..... Molim te ponižno, skriti Bog nebes (Tomaž Akvinski) ..... Papež Pij XI. 1922-1939 (Metod Benedik) . Grehu proti sramežljivosti (Lojze Kukovica) Poglavitni grehi . nečistost (Štefan Steiner)	265 269 270 272 274 276
NAŠA ZGODBA IN NAŠA VPRAŠANJA	Temelj narodne preнове (Marko Kremžar) . Grobišča bodo urejena (Družina) ..... Umetnost in dokumentacija (Božidar Fink) . Spomini na težke dni (Janez Zdear) ..... Spomini na leto 1945 (Vinko Zaletel) ..... Dušno pastirstvo v taboriščih na Koroškem (France Pernišek) ..... „Duhovne vse postreljajte...“ (A. Rebula)	277 280 281 286 290 295 300
POGOVOR V DRUŽINI	Pogovor z Marijo Ivanlo Tekavec (J. škerbec) Vzgjajajmo za ljubezen (Dietmar Rost - Jan-ko Bohak)	302 307
ZA MLADINO	Daljna priprava na zakonsko življenje (Vital Vider)	311
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ...	313
KRONIKA	Iz naše kronike	319
POEZIJA	Pesem s pripevom (Vladimir Kos) ..... Vzhodnojaponska maršna romanca (Vl. Kos)	264 268

AÑO 58

JUNIO 1991

Malo za šalo . . .

„Moja žena ima rada za zajtrk kavo, jaz pa čaj.“

„To je pa sitno, ker morata dvakrat kuhati.“

„Zakaj dvakrat? Saj oba pijeva kavo.“

— — —

„Kdaj je človek star?“

„Takrat, ko stanejo svečke na torti več kot torta.“

— — —

Psihiater nariše črto in vpraša pacienta, na kaj ga ta črta spominja.

„Na polento.“

Psihiater nariše krog: „Pa to?“

„Na polento.“

Psihiater nariše kvadrat. „In sedaj?“

„Na polento.“

Psihiater odloži svinčnik in reče: „Videti je, da je polenta vaša fiksna ideja.“

„Kako moja? Saj ste polento vedno vi narisali.“

— — —

Vojaška prostovoljca se pogovarjata.

„Zakaj si se ti javil prostovoljno v vojsko?“

„Ker nisem poročen in mi je vojskovanje všeč. Zakaj si se pa ti?“

„Ker sem poročen in imam rad mir.“

— — —

„Ali vas bom smel še kdaj videti?“

„Telefonirajte mi! Moja številka je v telefonskem imeniku.“

„In vaše ime?“

„Ime je tam zraven.“

Uvoženo iz Slovenije

Vse, kar imam na vesti, spravljam v podzavest.

— — —

Za grehe politikov delajo pokoro ljudske množice.

— — —

Majhnim lopovom se snemajo glave, pred velikimi se snemajo klobuki.

— — —

V socializmu so glavni miselni usmerjevalci pendreki.

— — —

Razlika med reveži in proletarci je v tem, da revežev nihče ne sili, naj se združijo.

— — —

Iz Nemčije uvažamo stroje, izvažamo pa vanjo strojnike.

— — —

Nekateri naši tovariši nas tako drago stanejo, da bi bilo za našo družbo cenejše, če bi bili gospodje.

— — —

Kdor ne dela, že ve, kaj dela.

— — —

Kdor visoko leta, ima strica še višje.

— — —

Dokler so bili mladi, so gradili socializem, prav kmalu nato pa vikenke.

— — —

Dolgčas ni tako grozen, če vam ga dobro plačajo.

— — —

Vse si je pridobil z rokami. Vse življenje je ploskal.

— — —

O svobodi se veliko govori, kadar je malo.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: **₳** 400.000.- in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

